

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

Bili smo v gosteh pri
dr. Dimitriju Ruplu

stran 7

VESTNIK

Murska Sobota, 5. september 1991 • Leto XLIII • Št. 35 • Cena 30 din

4 din • —
kg

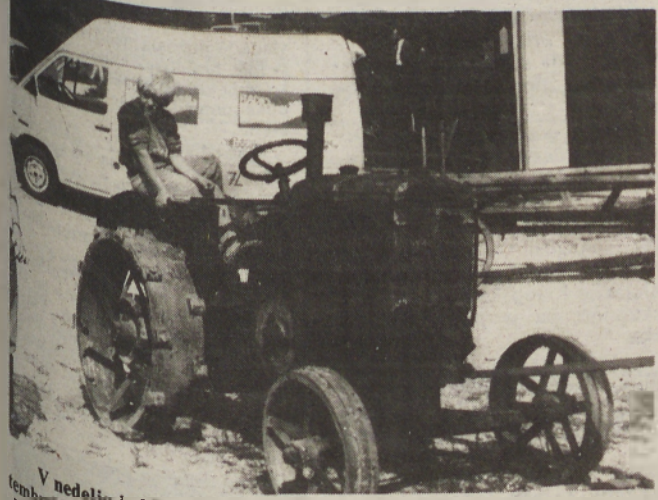
Čeprav je krompirjeva letina bogata, bo zaslužek piškav. Cene namreč ne dohajajo stroškov pridelave. Bo pa zato za naše izpraznjene žepe, k temu je pripomogla tudi »brezplačna« šola, dobrodošel kak drug »krompir«. Morda prvi dobitke na eni od številnih tom-bol, ki pa tudi niso več tisto, kar so bile včasih. O tem berite na 20. strani. (Foto: A. Abraham)

VIŠJE CENE TUDI ZARADI PRISPEVKOV

Zivljenje v Sloveniji postaja iz dneva v dan dražje. Plaz podražila je zajel tudi življenjsko pomembne izdelke, proizvajalcev, ki imajo za to stalno pri roki ustrezen odgovor oz. opravičilo, pa obubožani družinski pravačin ne zanima. Tako se je samo v avgustu kava podražila za 14 odstotkov, sladkor za 24, mineralna voda Radenska za 16,5 in moka za 23,5 odstotka.

Zaradi posebnega prispevka za povračilo vojne škode pa so dražji tudi naftni derivati, cigarete in močne alkoholne pijače. Pri povračilu cigaret znaša ta prispevek 2 din, pri litru naftnih derivatov 0,50 dinarja, liter močne alkoholne pijače pa je zaradi tega dražji za 10 dinarjev. Prispevek bodo odvajali trgovci vsak mesec na poseben obračun, namenjen oškodovanim v nedavni vojni, da si opomorejo. R. F.

Z IZNAJDLJIVOSTJO IN PRIDNOSTJO DO REZULTATOV

V nedeljo je bil v Gerličih pravi kmečki praznik. Sončna prva septembarska nedelja je v to slikovito goričko vasico privabila številne obiskovalce in imeli so kaj videti. Ob razstavi najboljših živali lisaste pasice, kmetje pa so pripeljali stare stroje in orodje, ki so jih nekoč uporabljali pri kmečkih delih, tudi najstarejši traktor iz teh krajev. Več o tem v Kmetijski panorami na 9. strani.

Štipendije

Novo šolsko leto se je začelo, marsikateri srednješollec in študent pa še ne ve, kako bo s štipendijo. Pravzaprav vse kaže, da se bo število štipendistov občutno zmanjšalo (najbrž za čez 40 odstotkov v Pomurju), saj bodo lahko dobili denarno pomoč pri šolanju le tisti, katerih dohodek na družinskega člana ne bo presegal 5.680,00 dinarjev bruto (neto nekaj nad 3.000,00 dinarjev). Rok za prijave za srednješolce je podaljšan do 20. septembra, študentje pa lahko zaprosijo za štipendijo do 30. tega meseca. JOG

NEVESTA NA ČELU POGREBNEGA SPREVODA

stran 20

September

6. septembra bo dan dolg 13 ur in 4 minute.
8. septembra bo Luna v znamenju mlaja.

GRADITELJI POZORI!

GREDIS d.o.o.
Novo aslo Rok, R. Končara 16 — Čakovec,
tel. (042) 811 685, podjetje za proizvodnjo in prodajo:
● strojni nosilci
● strojna polnila
● in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 18. ure.
● zelo ugodne cene ● dobava takoj ● vedne količine dostavimo na dom brezplačno

Zadnje dejanje vojske ob predaji skladišča eksplozivnih sredstev v Markišavskem gozdu pri Murski Soboti, ki ga je prevzela teritorialna obramba. Komisija vojske, teritorialne obrambe in milice prihaja v skladišče, kamor pa novinarji niso smeli. Vojaški »po-ZDRAV« Pomurju pa si oglejte v fotoreportazi na 10. strani.

Foto: F. Maučec

Korak za korakom, počasi in previdno, da ne razjezimo velikih in pomembnih, hiti mlada država Slovenija mednarodnemu priznanju naproti. Krivično, a vendar kruto resnično je, da kot kak pankrt dokazujemo svetu svoj obstoj in pravico do tega obstoja, kot da pravica do svobodne izbire državne skupnosti in družbene ureditve ne bi bila najelementarnejša od vseh pravic človeštva. Ne želimo biti nič drugega kot trdna, poštena, pravična in enakopravna država v družbi velikih in majhnih držav tega sveta.

Hitimo počasi

Hitimo počasi, modro in vzneseno, četudi bi najraje tekli. Naš korak je gotov in klen, v našo smer koraka ta Evropa in ves svet. Potrpežljivost je božja mast, posebej v tem primeru, ko vemo, da gre za pravo stvar, ko zgodovina dokazuje, da je tankovska demokracija minljiva, da je argument moči vedno krajšega daha kot moč argumenta.

Mednarodno priznanje Slovenije je tudi za demokratično Evropo poseben in pomemben preskus — je potrditev njene politične teže in moči. Za odločitvijo Evropske skupnosti trdno stojijo ZDA. Svet je povedal, da vojne ne bo več trpel, da je dosežena skrajna meja, da vojna opcija nima nobene prihodnosti. Ob tem spoznanju pa tudi Evropa doživlja svojo travmo — rutinsko in dolgo časa trajajoče in negovane vezi med njo in Jugoslavijo se bodo s priznanjem Slovenije prekinile. To novo realnost so priznale tudi konzervativno usmerjene diplomatske institucije. Mednarodno priznanje Slovenije od mednarodno priznane države Litve je morda simbolično, v tej novi evropski realnosti pa pridobiva pomen. Litva je prva država, v katero je stopil slovenski državljan s slovenskim potnim listom.

Renata Ficko

JA danes zapušča

Mursko Soboto

Po več kot mesecu dni, ko je mešana komisija, ki jo sestavljajo predstavniki vojske, teritorialne obrambe in milice, prevzela vse stražnice ob avstrijski in madžarski meji v Prekmurju, je jugoslovanska vojska potem, ko je že potekel rok, zopet začela izročati vojaške objekte v Prekmurju teritorialni obrambi. Tako je v ponedeljek vojska predala teritorialni obrambi izpraznjeno skladišče jugoslovanske armade in polno skladišče eksplozivnih sredstev teritorialne obrambe v Boreku ob Markišavskem gozdu v bližini vojašnice. Isti dan je jugoslovanska armada tudi predala strelišče, gozd in zemljišče v Mačkovičih.

Prevzem teh objektov je potekal brez posebnih težav. Takoj po predaji skladišča v Markišavskem gozdu je straža prevzela teritorialna obramba. Predstavnika jugoslovanske vojske, podpolkovnika Ačimovič in Tasevski, pa sta člane komisije obvestila, da glavnega skladišča orožja teritorialne obrambe znotraj soboške vojašnice, ki je bilo zaplenjeno pred enim letom, in vojašnice tokrat ne bodo

mogli predati, ker morajo počakati na povelje višjega poveljstva jugoslovanske vojske. V tem času je jugoslovanska vojska iz soboške vojašnice že odpeljala večino orožja in opreme, tako da je na odhod iz Murske Sobotice že nekaj dni čakalo le še devet vojakov skupaj s starešinami. Vojaki so bili v zadnjih dneh zelo prestrašeni, saj je prišlo do nekajkratnih nočnih streljanj brez prave osnove, kot se je pokazalo kasneje.

Po zadnjih podatkih, ki smo jih dobili od predstavnikov teritorialne obrambe, bo jugoslovanska vojska glavno skladišče orožja teritorialne obrambe in vojašnico predala danes, v četrtek. Po tem zadnjem dejanju naj bi jugoslovanska vojska odšla iz Murske Sobotice in Pomurja. Upajmo, da za vselej in da si bomo lahko v samostojni in neodvisni Republiki Sloveniji ustvarili slovensko vojsko, ki bo zares naša.

Feri Maučec

VESTNIKOV KOLEDAR

5. september, četrtek, LO-VRENC
6. september, petek, PETRONI
7. september, sobota, REGINA
8. september, nedelja, MARIJA
9. september, ponedeljek, ADAM
10. september, torek, NIKO
11. september, sreda, HELGA

Ob koncu tedna se bo vreme poslabšalo in ohladilo.

Pregovora
O mali maši so lešniki naši.
Kdor po mali maši (8. septembra) kosi, ta za pečjo suši.

VREME

Z iznajdljivostjo in pridnostjo do rezultatov

Prečudovit gričevnat svet ob avstrijski meji s slikovito ledavsko dolino poseljujejo ljudje, ki jih odlikujejo marljivost, iznajdljivost in skrbnost, hkrati pa želja za napredkom, želja, da bi ta svoj svet obogatili in ga čim bolj približali ravnini svojih avstrijskih sosedov. Tako je ob razstavi goveje živine v Gerlincih v katalog zapisal mag. Milan Erjavec in med drugim dogajanje v tej goriški vasi je potrdilo njegovo razmišljanje. Ob sodelovanju z zadrugo in Živinorejsko-veterinarskim zavodom za Pomurje je podružnica rejske zveze za lisasto pasmo s Cankove pripravila uspešno razstavo najboljših živali, ki jih redijo na tem območju. Res da ti kraji nimajo tako dolge rejske in selekcijske tradicije kot nekatera druga območja, vendar pa so v zadnjih letih dosegli izreden napredek, in to se je potrdilo tudi na nedeljski razstavi, ki je v Gerlince privabila številne obiskovalce od blizu in daleč.

Zasluge za to grejo tako rejcem kot strokovni pospeševalni službi, ki je za posamezne kmetije skušala najti kar najbolj ustrezen program. Tako so male kmetije na tem območju preusmerjale v zelenjadarsko in semenarsko pridelavo, srednje v prasičarstvu in govedorejo v kombinaciji s sadjarstvom, večje kmetije pa v intenzivno govedorejo. Rezultat takšnega dela je tudi vedno večje število kmetij s 15 do 20 kravami, ki se v prireji mesa in pridobivanju mleka lahko uspešno z najljubšimi intenzivnimi kmetijami v Pomurju. Zaradi tega se je v odkupni leti v zadnjih dvajsetih letih več kot potrojil, na tem območju pa je bilo lani že 14 kmetij, ki so oddale več kot 20 tisoč litrov mleka. Največji pridelovalec med njimi je Anton Perša iz Gerlinec, ki je v treh letih oddal 220.735 litrov mleka in je za to v nedeljo dobil tudi priznanje in nagrado, sledita pa mu

Rudolf Rogan iz Gornjih Slaveč s 138.311 litri in Marjan Perša iz Fikšinec s 125.174 litri oddanega mleka. Pomembne rezultate pa dosegajo tudi pri prireji govejega mesa, v nedeljo pa so tudi tem najboljšim rejcem podelili priznanja in nagrade. Med njimi izstopa Janez Bertalančič, ki je v treh letih prodal 302 glavi govedu v skupni teži 138.468 kilogramov, z 58,2-odstotnim izplemom pa je tako pridelal 80.522 kilogramov mesa. Drugi največji rejec pisanega goveda je Jože Škodnik iz gornjih Slaveč, ki je v treh letih prodal 185 živali, sledi pa mu Martin Kizma iz Skakovec 116 glavami. Slednji je dosegel tudi najboljšo klavnost, in to kar 59,6-odstotno.

Na nedeljski razstavi pa so bile seveda v ospredju zanimanja razstavljenе živali, ki so se za naslove najboljših potegovale v šestih kategorijah. Med kolekcijo krav z življenjsko proizvodnjo sta zvonec in nagrada za najbolj-

Gostiteljice so se predstavile s svojimi dobrotami. Foto: N. Juhnov.

šo pripadla rejcu Karlu Vogrinčiču iz Domajinec, med bikovskimi materami je bila najboljša krava rejca Antona Perša iz Gerlinec, lastnik najboljših krav po drugi laktaciji je Alojz Gomboc iz Gerlinec, po prvi laktaciji Rudolf Rogan iz Gornjih Slaveč, najboljšo prvesnico je na priveditvi razstavil Jože Bagola iz Topolovec, najboljša telica pa je bila last rejca Jožeta Mencigarja iz Fikšinec. Na razstavi pa so obiskovalci lahko videli tudi kolekcijo pitevec, ki jih je vzredil Anton Perša iz Gerlinec.

Na priveditvi v Gerlincih pa so se izkazale tudi gostiteljice, ki so pripravile pestro kulinarično razstavo, obiskovalci pa so lahko videli tudi stare kmečke stroje in orodje.

Ludvik Kovač

Na razstavi goveje živine v Gerlincih so obiskovalci lahko videli najboljše živali, ki jih redijo kmetje na tem območju. Foto: N. Juhnov

PREDSTAVLJAMO NAJ-KMETIJE POMURJA 5

Petovarjevi spoštujejo tradicijo

Vas Bunčani leži nekako med veržem in Staro-Novo vasjo in je nasploh nekaj posebnega. Oddaljena od glavnih prometnih poti, v bližini reke Mure in osamljena sredi žitnih in pšeničnih polj, preseneti z urejenostjo in lepimi ter močnimi kmetijami, se jeni pred več kot sto leti.

Tudi kmečka hiša Mirka Petovarjevi je stara skoraj sto let. Ne pozabimo omeniti, da je imel dedek Petovarjev in ter da sin obiskovalci na kmetiji.

Če želite spoznati staro kmetijsko hišo pred desetletji veljala je napredno, je pa funkcionalna in danes, se morate odpraviti k Petovarjevim. Stanovanjsko in gospodarsko dvorišče imajo ločeno, vse večja gospodarstva opravljajo za hišo, zgrajene na strani stanovanjske ob nudi drevesa, sredi ogromnega dvorišča s trato pa mogoče podaljšano streho (vrt) so stoli in miza. Razporejeni objekti so pravilna, prav tako lega dvorišča in zelenjavne vrta. Poleg psa, mačke in kur

Domačija Mirka Petovarja v Bunčanih 13 je zgled starejše in dobro ohranjene kmetije na rodnem Murskem polju. foto: bbp

lahko vidite na dvorišču tudi prane.

Petčlanska družina se ukvarja z živinorejo in poljedelstvom, so lastniki 10,5 hektarja njiv in gozda. Se vedno ohranjajo stare rastlinske vrste, imajo tudi brajde in leseno ograjo, sami pa iz-

delujejo grablje in sirkove metle, hleve in živino pa kropijo.

Zares prava domačija z lesenimi polkni in vrati. Edina večja napaka, ki pa jo bo gospodar prav gotovo kmalu odpravil, je odtok od zunanje vodovodne pipe, ki je speljan na prostem čez dvorišče. Bernarda B. Peček

Gospodarnost pridelovanja krompirja

Krompir je po obsegu za pšenico in koruzo tretja najvsa kultura v Sloveniji. S krompirjem je posajenih okrog 30 tisoč hektarjev, kar je okrog 13 % vseh njivskih površin. V evropskem merilu najdemo tako velik delež njivskih površin krompirja le še na Nizozemskem (19 %) in na Poljskem (okrog 14 %). V preostalih državah pa se ta delež giblje med 4 in 5 %.

Kljub razširjenosti krompirja pa dosegamo na teh površinah zelo nizke hektarske pridelke. V povprečju nikoli ne presegajo 140 dt/ha (v letu 1990 npr. 137 dt/ha), kar je manj od evropskega povprečja (220 dt/ha) in od povprečja v deželah, s katerimi bi se zaradi podobnih pridelovalnih razmer najlaže primerjali: npr. Avstrija in Švedska z okrog 270 dt/ha, Švica z okrog 370 dt/ha, Nizozemska celo s prek 400 dt/ha.

V Sloveniji pridelamo okrog 400 tisoč ton jedilnega krompirja kar je po trditvah iz analize razvojnih možnosti kmetijstva v

sajene s krompirjem, med 0,7 in 0,8 ha. To pomeni, da tudi pri nas ne bi smel biti problem visok hektarski pridelek na sicer razdrobljeni posestni sestavi.

Na nizke pridelke vpliva tudi miselnost, da se nakup semenskega krompirja ne splača. Ravno zamenjava semena pa najbolj vpliva na hektarski pridelek krompirja. Kot je prikazano v tabeli 1, je dosledna zamenjava semena najučinkovitejši poseg za izboljšanje gospodarnosti pridelave krompirja.

Povečanje pridelave s povečanjem deleža kupljenega semenskega krompirja je gospodarsko upravičeno tudi pri najbolj ekstenzivni pridelavi (pri skromnem gnojenju in najosnovnejši zaščiti). Največji uspeh pa dosežemo pri zelo intenzivni pridelavi z dosledno zaščito pred boleznimi in škodljivci ter zadostnim gnojenjem.

Povečanje gnojenja in zaščite posevkov tudi vpliva na hektarski pridelek. Vendar so analize pokazale, da se povečanje pridel-

ka s pomočjo izboljšanja gnojenja in zaščite posevkov ne obrestuje, če ne uporabljamo vsaj tritjine potrjenega semena. Torej če ne menjamo semena, se ne splača niti obilnejše gnojiti niti izboljšati zaščite, saj se v tem primeru stroški povečujejo hitreje, kot se zaradi tega poveča prihodek.

Stroški pridelave krompirja v letošnjem letu

Stroške pridelave krompirja so na Kmetijskem inštitutu Slovenije izračunali za tri različne intenzivnosti. Prikazani so v tabeli 2. Ekstenzivna pridelava (značilna za naše pridelovalce) predvideva pridelek 140 dt/ha, srednje intenzivna okrog 250 dt/ha in visoko intenzivna (z intenzivno zaščito in gnojenjem) prek 400 dt/ha. Vsi stroški, ki so normativno opredeljeni z izbrano tehnologijo, so ovrednoteni po cenah konec avgusta 1991. Vlaganja v intenzivno tehnologijo so največja, vendar pa na enoto proizvodnje (na kg krompirja) najnižja, kar pomeni, da je intenzivna pridelava ne glede na doseženo odkupno oz. prodajno ceno najbolj gospodarna.

V prilogi je prikazana celotna modelna kalkulacija za srednje intenzivno tehnologijo, ki jo tehnologi priporočajo za naše razmere in bi morala vsaj srednjeročno predstavljati cilj intenziviranja jedilnega krompirja v Sloveniji.

Glede na razmerja v pridelovalnih stroških je seme originalnega (po cenah iz konca avgusta 1991 okrog 18,63 din/kg) od dva- do štirikrat dražje od proizvodnih cen merkantilnega pridelka. V državah EGS je drobno-prodajna cena semena glede na razlike v pridelovalnih stroških običajno 3- do 4-krat večja od odkupne cene za jedilni krompir. Tudi pri nas bi bilo glede na razliko v stroških to razmerje realno.

Čeprav je zgodnji krompir je pobran, morda ne bo odveč informacija, da so stroški zgodnjega krompirja letošnje letine znašali od 10 do 12 din za kilogram.

Če primerjamo izračunane lastne cene in odkupne cene merkantilnega krompirja, ki je od 3,5 do 4-dinarje za kilogram, vidimo, da je odkupna cena neugodna tudi za intenzivno pridelavo. Letos je prvič, da je odkupna cena nižja od izračunane lastne cene (pri srednji intenzivnosti). To pomeni, da se je gospodarnost pridelave krompirja glede na prejšnja leta zelo zmanjšala.

Tabela 1: Vpliv zamenjave semena na gospodarnost pridelave krompirja (visoko intenzivna tehnologija s 100 % zamenjavo semena = 100)

Intenzivnost	Ekstenzivna tehnologija	Srednje intenzivna tehnologija	Visoko intenzivna tehnologija
1. različica:			
vse seme je domače			
- pridelek dt/ha	135,0	150,0	165,0
- stroški (%)	43,8	53,4	60,5
- LC (%)	139,5	153,1	157,8
2. različica:			
1/3 potrjenega semena			
- pridelek dt/ha	180,0	250,0	280,0
- stroški dt/ha	51,7	68,8	73,3
- LC (%)	123,4	118,3	112,6
3. različica:			
vse seme je potrjeno			
- pridelek dt/ha	220,0	330,0	430,0
- stroški dt/ha	62,8	86,8	100,0
- LC (%)	122,7	113,1	100,0

Vir: Modelni izračuni Kmetijskega inštituta Slovenije

Tabela 2: Stroški pridelovanja jedilnega krompirja glede na intenzivnost pridelave (po cenah iz avgusta 1991)

Intenzivnost	Ekstenzivna tehnologija	Srednje intenzivna tehnologija	Intenzivna tehnologija
Pridelek (kg/ha)	14000	25000	43000
Stroški (din/ha)	78523,58	125922,24	175753,34
Lastna cena (din/ha)	9,24	6,30	5,02

Sloveniji (Rednak in drugi, 1990) zadostna količina krompirja za preskrbo slovenskega trga. Iz te analize izhaja tudi ugotovitev, da se bo moral delež njivskih površin, posajenih s krompirjem, zmanjšati, povečati pa se bo morala intenzivnost proizvodnje: to je hektarski pridelek.

Glavni problem pridelave krompirja v Sloveniji je nizka intenzivnost proizvodnje. Problem je tehnološke narave, njegove posledice pa so izrazite šele pri gospodarnosti pridelave in v ceni krompirja na trgu. Zato bi želel opozoriti na možnosti izboljšanja pridelave, predvsem na možnosti povečanja hektarskih pridelkov s staljšča gospodarskih kriterijev.

Tehnologija pridelave je glede na druge pri nas razširjene poljedelske kulture povsem specifična. Gospodarstveniki pravijo, da je krompir kapitalno in delovno intenzivna kultura. Potrebna so visoka materialna vlaganja ter veliko strojnega in ročnega dela. V primerjavi s pšenico zahteva pridelava krompirja tudi do štirikrat več materialnega vlaganja, enkrat več strojnega in štiri- do petkrat več ročnega dela. Zato se krompir lahko intenzivno in gospodarno uspešno prideluje tudi na majhnih parcelah. Na primer v zahodnem delu Nemčije je povprečna površina parcele, po-

Modelna kalkulacija stroškov pridelovanja MERKANTILNEGA KROMPIRJA na kmetijah (srednje intenzivna tehnologija) — pričakovani pridelek 25.000 kg/ha

Vrsta stroškov	Količina kg, ur, l/ha	Cena din/EM	Stroški din/ha	Struktura v %
Seme — originalno	800	35,00	28.080,00	19,7
— domače	1.600	20,90	32.000,00	22,5
MPK 11-11-16	980	6,79	6.111,00	4,3
Hlevski gnoj (60 % izkor.)	15.000	0,29	4.297,50	3,0
Zaščitna sredstva				
— prometin	3	236,40	709,20	0,5
— ekalaks 25	4	499,90	1.999,60	1,4
— reglone	4	440,70	1.762,80	1,2
— dithane M 45	9	410,40	3.693,60	2,6
— nidomil MZ	6	477,68	2.865,60	2,0
Drugi materialni stroški				
MATERIAL SKUPAJ			83.101,33	58,6
Traktor s priključki	65	254,98	16.573,70	11,7
Ročno delo (bruto OD)	391	61,20	23.929,20	16,9
Zavarovanje			3.168,00	2,2
Amortizacija			6.180,21	4,4
Neposredni stroški			132.952,44	93,7
Posredni stroški			8.969,80	6,3
VSI STROŠKI			141.922,24	100,0
— krompir za krmo	5.000	3,20	16.000,00	
Stroški merkantilnega krompirja			125.922,24	
LASTNA CENA pri pridelku		20000 kg/ha	din/kg	6,30

Vir: Kmetijski inštitut Slovenije

Damjan Jerič, dipl. inž. kmet. Kmetijska svetovalna služba za Pomurje

CENE

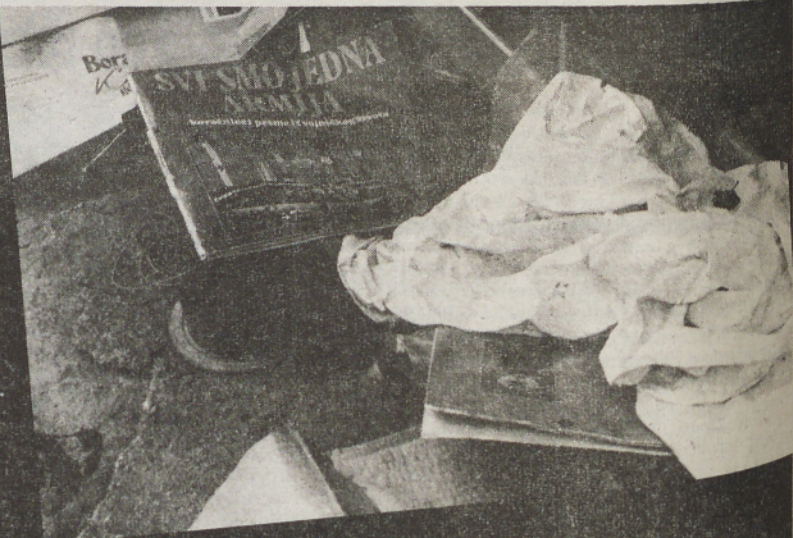
Na željo bralcev bomo občasno objavljali odkupne cene živine. Ker v Mesni industriji Pomurka v teh dneh niso menjali cen, zapišimo tiste, ki veljajo od 19. avgusta. Kilogram mesa MPG ekstra vrste je po 78 din (živa teža 45 din) in izven vrste po 60 din (30 din). Za prvesnice velja cena 70 din za kilogram mesa oz. 39 din za kilogram žive teže. Meso krav prve vrste je po 58 din kilogram (živa teža 28 din), druge vrste po 50 din (24 din) in izven vrste po 44 din (20 din), teleta, nesposobna za nadaljnjo rejo pa odkupujejo po 54 dinarjev kilogram žive teže.

Prasice odkupujejo na živo težo, tisti do 130 kilogramov so po 38 dinarjev, nad 130 kilogramov po 35 din, izločene plemenske svinje odkupujejo po 31 in izločene merjasec po 12 dinarjev kilogram.

FRANCEKOVNO PREMIŠLAVANJE

Čudovite so te čebulice! Dajejo nam hrano, zdravilo, sladico, lepotošilo...

... pa tudi zaslužek ni zanemarljiv.

po- ZDRAV

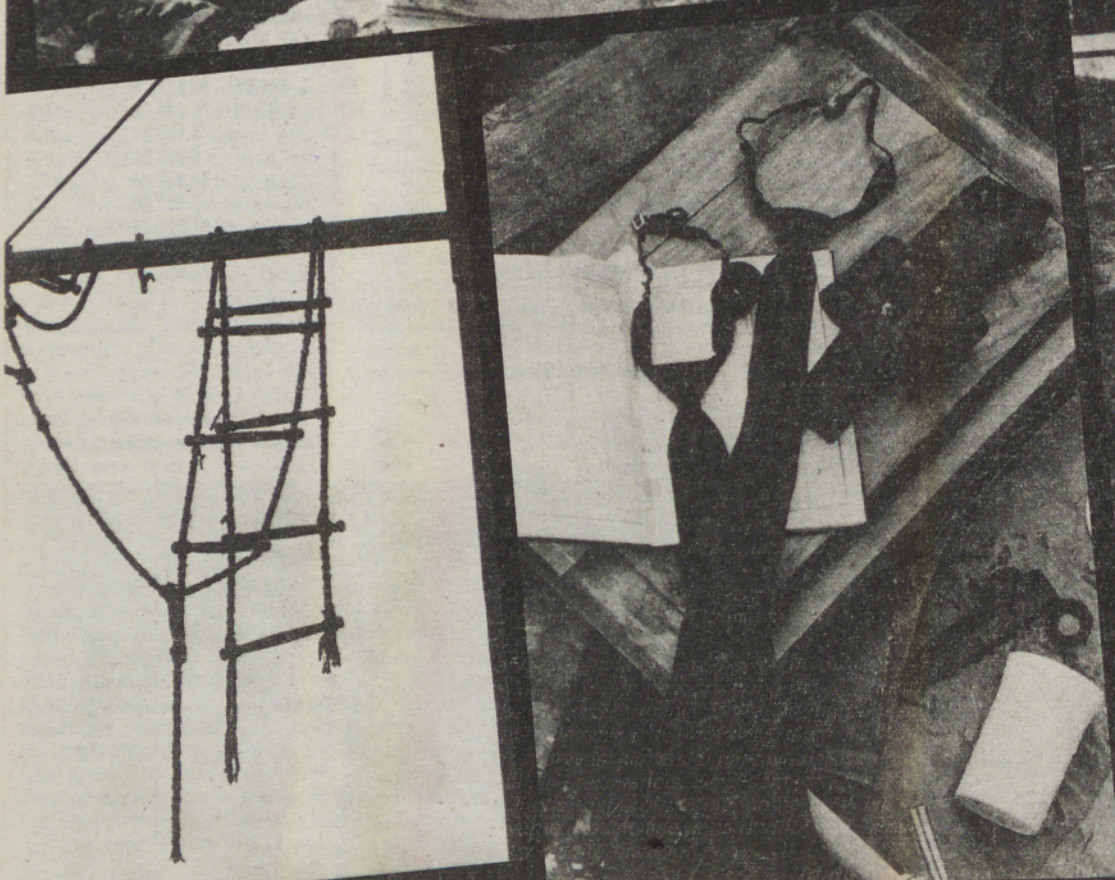
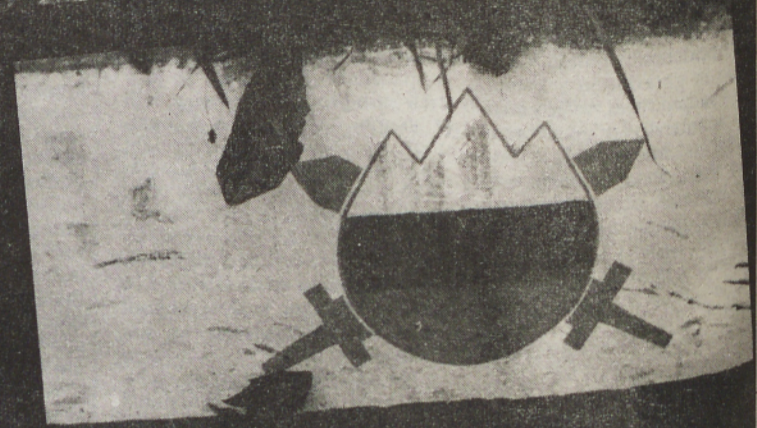

foto:
N. Juhnov

Propad japonskega CNN-a

Nashiro Shima, generalni direktor japonske televizijske mreže NHK, ki je želel osnovati satelitsko televizijsko mrežo s 24-urnim predvajanjem poročil, je moral odstopiti od svoje odločitve. Izbruhnil je namreč velik škandal, ko so odkrili, da je lagal in opravljal posle na svojo pest. Shima je bil včasih televizijski novinar in na vsa moč si je prizadeval preseči ameriške televizijske projekte, vendar z nedovoljnimi metodami.

Čeprav je bil Shima vodja državne televizijske mreže, je sprejel samostojne odločitve, ne da bi se pri tem posvetoval z odgovornimi državnimi organi. Obsojajo ga za neuspešno pogodbo z ameriško komercialno tvrdko ABC, saj so v ZDA satelit, ki je bil lansiran za njegovo TV mrežo NHK, uničili. V času tega neuspešnega lansiranja je bil Shima s prijateljico na turističnem obisku v Los Angelesu, čeprav je pred sodiščem to zanikal.

Grafomani

Vsak Italijan napiše letno povprečno 150 pisem, to je 12 pisem na mesec. V lanskem letu so Italijani postali 8 milijard 554 milijonov 689 tisoč pisem. Največji grafomani so v pokrajini Lazio s povprečno 281 pismi, na zadnjem mestu pa so v Kalabriji, kjer letno vsak prebivalec napiše le 36 pisem.

Izkopali vojaka

V severnem Izraelu so izkopal okostje vojaka, ki je pripadal Napoleonovi vojski. Vojak je bil pokopan pod obzidjem stare utrdbe Akre, ki jo je leta 1799 oblegala vojska francoskega generala in poznejšega cesarja. Dobro ohranjeno okostje je bilo oblečeno v vojaški plašč, na njegovih gumbih pa je bil vtisnjen emblema francoske republike in enote, ki ji je pripadal vojak. Napoleon je Akro oblegal julija leta 1799 ob svojem pohodu na Egipt. Tudi to obleganje se je ponesrečilo — tako kot celotna ekspedicija.

NARAVA ŽE VRAČA UDAREC

Pred desetimi leti je množica revnih Brazilcev odšla v amazonski tropski deževni gozd za mamljivim leskom zlata. Zlata mrzlica je prinesla bogastvo le redkim, večini pa razočaranje, novo revščino in za nameček še zastrupitev in bolezen.

Za izločanje zlata iz rečnega mulja zlatokopi uporabljajo živo srebro, ki ga po uporabi ali zažgejo ali odvržejo v reko. Od prvih dni zlata mrzlice do letos so zlatokopi po nekaterih ocenah porabili okrog 2.000 ton živega srebra, se pravi, da so s tolikšno količino nevarne snovi onesnažili prvobitno okolje amazonskega pragozda. Živo srebro pa v naravi ne izgine in se ne razkroji v nevarne spojine, marveč se kot strup po prehrabni verigi vrne nazaj k ljudem. Prevelike količine živega srebra v človeškem organizmu so zelo nevarne in trajno poškodujejo živčni sistem ter lahko povzročijo tudi smrt.

Prvo zastrupitev z živim srebrom na območju, ki ga je zajela zlata mrzlica, je zabeležil zdravnik

Fernando Branches že leta 1986, tri leta kasneje je naletel še na en primer, letos pa jih je naštel že 83. Branches domneva, da je po vsej verjetnosti zastrupljenih že nekaj tisoč ljudi. Če se bo odlaganje živega srebra v okolje nadaljevalo z enako mero kot doslej, bodo ogroženi milijoni ljudi, ki živijo na teh območjih.

Nevarnost je res velika. Zlatokopov je kakšnega pol milijona, vseh prebivalcev na teh območjih pa skoraj 10 milijonov. Ogroženi so vsi. Ker zastrupljanje z živim srebrom poteka počasi, zdaj ni mogoče ugotoviti, koliko ljudi je zastrupitev že zajela.

Strokovnjaki opozarjajo na primer Minamata. V tem manjšem japonskem mestu je zaradi zastrupitve z živim srebrom umrlo več kot tisoč ljudi, nekaj tisoč pa jih je hudo zbolelo. Ime mesta je postalo sinonim za tovrstno ekološko katastrofo. Tamkajšnja tovarna je izpuščala živo srebro v morski zaliv.

Marijivi ribiči v tem času poskušajo priti do svoje največje trofeje. Vsakemu to seveda ne uspe. Sreča pa se je nasmehnila ribiču Ladislavu Kolbetu, ki je v jezeru pri Krašcih na koruzne žgance ujel 5 kilogramov težkega amurja, dolgega 80 cm.

Davek na kavo je bil eden prvih davkov

Pred kakšnimi 800 leti so začeli Etiopci zrna tropskega grma pražiti in prelivati z vrelo vodo. To je bilo rojstvo kave. Običaj, po katerem pražimo zrnje tega tropskega grma, ga potem zmeljemo in prelijemo z vrelo vodo, izvira predvidoma iz 12. ali 13. stoletja iz Etiopije in je kmalu osvojil islamski svet. Prek Carigrada je »črno vino«, kot so kavo sprva imenovali Arabci, prišlo v Evropo. Začetki kavarn segajo v Carigrad v čas vladavine Sulejmāna veličastnega okoli leta 1555. V Evropo je prišla skozi Benetke okoli leta 1570 sprva kot zelo učinkovito zdravilo. Iz časa okrog leta 1645 izvira prva kavarna v temlaguskem mestu. Naslednja postaja zavojevalnega pohoda kave po Evropi je Dunaj. Leta 1683, po zmagi nad Turki, so jo tam ponudili prvič. Bila je zaplenjeno blago. Sčasoma se je v kavarnah razvila značilna arhitektura: mizice iz marmorja, lahki stoli, ogledala, stene z lesenim opažem. Nekatere od njih so del zgodovine, ker so se tam sestajali literati, umetniki in

misleci ter brali časopise, pisali in risali. Takšna je stara kavarna Greco v Rimu, kjer je imel Goethe stalno omizje, ali pariška kavarna Cafe de la Paix, kjer so se zbirali veliki misleci od Viktorja Hugoja do Sartra.

Na svetu pridelamo danes kakšnih šest milijonov ton kave letno.

Enciklopedija vin

Francoski ljubitelj dobre kapljice Francois Mauss je štiri leta računalniško obdeloval podatke o francoskih vinih in tako sestavil enciklopedijo Bakhos, v kateri bodo popisane osnovne značilnosti 7.000 vin. Enciklopedija bo med drugim vsebovala naslove, leto izdelave, vrsto embalaže, odstotek alkohola, zapise o pokušinah, kakovosti in ceni za vseh sedem tisoč obdelanih vin. Avtor računalniškega priročnika obljublja, da bo angleško izdajo končal do konca tega leta, nemško do polovice prihodnjega, japonsko in špansko pa do leta 1993. Priročnik je namenjen restavracijam, prodajalcem vin, vinskim kletem, časopisom, lahko pa si ga kupijo tudi posamezniki.

Gejzir in potres

Potresi so tisto naravno dogajanje, ki ga znanstveniki najtežje napovedo. Izkušnje človeštva so sicer bogate, vendar se na napovedovalna znamenja, kot so nemir, neobičajno obnašanje domačih in divjih živali, ni mogoče zanesti. Med zanimivejša novejša odkritja sodi ugotovitev, da se pred večjimi potresi spremeni tudi delovanje gejzirjev na potresnem območju.

To sta po naključju odkrila geofizik Paul Silver in njegova žena geokemičarka Nathalie, ko sta bila na izletu v narodnem parku Calistoga v Kaliforniji. Tam je gejzir, ki v rednih časovnih presledkih požene curek vroče vode visoko v zrak, potem pa presahne. Gejzir ima ljubiteljico, ki spremlja njegove izbruhe že vse od leta 1973 ter vsako beleži, za koliko se gejzir »moti« v uri. Znanstvenika sta zabeležene podatke pregledala in ugotovila, da je prišlo do večjih časovnih zakasnitev izbruha pred tremi potresi, ki so prizadeli to območje. Med drugim je gejzir napovedal tudi hud potres pred dvema letoma. Šestdeset ur pred potresom je začel zamujati za deset minut, po potresu pa se je vrnil v stari ritem izbruhov.

Znanstvenika menita, da je mogoče povezati spremembe pri delovanju gejzirjev z dogajanjem v notranjosti zemlje, ki so značilna za predpotresno dejavnost. Domevo bosta preverila z natančnejšim opazovanjem gejzira in ugotavljanjem, ali zaostajanja ne povzročajo morda padavine, zračni tlak ali kaj drugega.

Odpadni dajdam

Na tisoče ton odpadkov se dan za dnevom kopiči na odlagališču manjših in velikih mest, med njimi pa jih ni malo takih, ki bi se jih dalo ponovno uporabiti kot sekundarno surovino. Po svetu se zato na različne načine trudijo dobiti še uporabne odpadke, pri tem pa so bolj ali manj srečne roke. Morda bo ameriški poskus model, po katerem se bodo ravnali tudi drugje.

Američani so namreč izumili nakupne avtomate za odpadke. Običajni in tudi nam znani so prodajni avtomati, od katerih uporabnik lahko za denar dobi pijačo, cigarete, hrano in podobno, odkupni avtomati pa so nekaj novega. Uporabnik vanje odloži odpadne steklenice, pločevinke in podobne odpadne predmete, naprava pa mu zanje plača.

3.800 takih naprav so poskusno namestili v treh zveznih državah, z njimi pa zbirajo pločevinke, steklenice in plastenke. Ko v tak avtomat vržemo denimo aluminijasto pločevinko od piva, bralna naprava v njem prebere črtno kodo na pločevinki in tako poučen, kakšne vrste je odpadek, avtomat pločevinko zmečka, v predalček pa spusti kovance za 10 centov.

Odkupni avtomati so se dobro obnesli. Samo v New Yorku so z njihovo pomočjo v mesecu dni zbrali 100 milijonov kosov odpadnih predmetov, uporabnih za reciklažo.

Zidanje gradov iz peska, doslej priljubljena otroška igra, se je v Ameriki dvignila na raven visoke umetnosti. V ZDA je nesporna kapaciteta na tem področju Norman Richard Kraus. Pred nedavnim je na otok na jugu Kalifornije postavil svoj prvi grad, v katerega je vgradil manj kot 90 ton peska. Peščene gradnje se lotevajo tudi najresnejši arhitekti, ki se vsako leto pomerijo na mednarodnem tekmovanju v kanalskem White Rocku.

Dunaj je imel doslej že vse vrste kopenskih javnih prevoznih sredstev: tramvaje, avtobuse in podzemno železnico. Zdaj naj bi se k tem prevoznim pridružil še vodni prevoz, in sicer po kanalu Donave, ki je speljan skozi središče mesta. Za začetek naj bi po kanalu vozili vodni taksiji, pozneje pa plovni objekti, podobni tistim, ki vozijo po beneških kanalih in lahko sprejmejo hkrati po več deset potnikov.

Članica mednarodne ekološke organizacije Greenpeace Daria O'Neil je na tiskovni konferenci v Sydneyu ob začetku mednarodne kampanje proti pobijanju morskih želv pokazala želvji oklep, ki so ga turistično zasegli avstralski cariniki. Povedala je, da v Avstraliji vsako leto pobijejo 50.000 želv in da so tega krivi v glavnem tuji turisti.

Kaj vse je na jedilnikih kitajskih restavracij?

Kitajski pregovor pravi, da ljudje jedo vse, kar je na štirih nogah, razen pohištvo. Sprehod po kitajskih restavracijah pokaže, da je res tako.

Ena od starih in slovitih kitajskih poslastic, ki je posebej priljubljena v Mandžuriji, je dušena medvedova šapa. Poznavalci trdijo, da je najboljša leva, češ da jo medo pogosteje in bolj vztrajno liže, pa je zaradi tega mehkejša in sočnejša. Medvedovo šapo servirajo zelo na tanko narezano in obloženo s pečenimi pticami. Zares slastna je kačja juha s cvetnimi listi krizanteme, ki ji je dodano nekaj rdečega čilija in koščki pečene cibetovke (zver, sorodna mački). Juhi se reče »zmaj v boju s tigrom«.

V krajih, kjer je bil doma sliviti kitajski filozof Konfucij, je doma specialiteta, ki nam najbrž ne bi šla preveč v slast, čeprav jo Kitajci cenijo ne samo zaradi okusa, marveč tudi zaradi njenih zdravilnih lastnosti, preprečevala pa naj bi rakasta obolenja. Gre za pečeno škorpjono, ki ga servirajo hrustljivo zapedenega in brez začimb na belem krožniku. Jedo ga le v majhnih koščkih in malo. Človekov najboljši prijatelj za Kitajce tudi slasten prijatelj in tako je kuhano in pečeno pa sje meso pogosto poslastica na kitajskih jedilnikih. Pom pri njenim Evropejcem se grizljajo jedi radi zatikajo v grlo, povrhu vsega pa zanje jed niti ni posebej okusna. Z gurmanskostvom pa je najbolj za našega človeka konec pri slednji kitajski poslastici — podgani. V nekaterih restavracijah ponudijo podgane meso, pripravljeno na različne načine, od kuhanega do pečene. Podgane podgane do pečene na zru, z limono ali poveljano v prahu. Kjer kaj dajo na svoj sloves, trdijo, da nabavljajo poslane podgane s poljščinami, mestnih podgan, ki se hranijo z odpadki, pa da ne uporabljajo. Vendar na njih uporabljajo. Vendar na njih uporabljajo. Vendar na njih uporabljajo. Vendar na njih uporabljajo.

Či bi Bela oudo Pisteke žakev psemične male, pa bi kesnejger quiso, ka so v žakli namesto mele bili otrobi, bi quisno fčasi zgrabio žakev a psemično melo, pa odpelo Pisteke, pred šterin bi se te malo ne fspotro, gda bi se vō malo kak nfermi je žau, kak njemi je žmetno, pa naj ne zamegri, pa naj obdrži tiidi troube, pa žakle, pa vse... to, kaj takšoga je ne f bilou s telefonskim imenikom stavoqa je Bela od Pošte kiiffo, pa so o nferi bili "drouh". Gda je zvedo, ka do davali na Pošte popravlene imenike (s psemičof), je sou Bela go njeqa. da Pošte so nferi pa povedali, či ga sčie dobiti, more pmeriti račun od pokvarjenoga imenika. Bela pa račun nema zatao, ka ga je nferi ne f droub, pa je brez popravlenoga imenika ovito, cigljka kompjuter zna za beleka, tak kak Bela za Pisteke. Fala PTT. Brat Dečuri.

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

Ste zelo občutljiva in ranljiva osebnost. Senzualnost vam bo pomagala pri poklicu. Lahko bi uspeli na kakšnem umetniškem področju. Sicer pa zelo spretno ravnate z denarjem, tako da tudi rita tem področju lahko dosežete lepe uspehe. Imate moč nad drugimi. Ravnate mimo, obnašate se spodobno, do ljudi ste takti. Ste precej uravnoteženi, zato vam ljudje zaupajo. Zanimajo vas podrobnosti in za opravljanje drobnih zadev ste pravi mojster.

Zivljenje urejajo pisana in nepisana pravila, za vas pa to ne velja vedno, ker delate po svoji logiki in pameti. Tudi nepoštenje vam ni tuje. V življenju boste opravljali kar dva poklica in prinašali domov dva dohodka. Najbolj od 35. do 40. leta. Seveda pa vse ne bo šlo tako gladko. Nagajale vam bodo zlasti nekatere podedovane lastnosti. Ko boste na vrhu, ne bodite preveč sebični in skopi. Dvakrat boste ljubili. Drugič boste stali pred oltarjem, iz te zveze se bosta rodila dva otroka. Imeli boste težave z glavo, močne operacije bodo uspešne. Preveč razmišljate in sanjate. Posledice bodo kronične nevrologije. V trenutkih slabe volje ne kalite svoje veljave na drugih. Vzrok za vaše probleme ste vi sami. Dobro vam bo del sprehod po lastni notranjosti.

V zadnjem času smo spet dobili veliko pisem. Mnogim žal nisimo mogli ugoditi. Zato smo se odločili nekoliko spremeniti našo rubriko. V prihodnje bomo objavljali več krajših analiz.

ŠIFRA: MAJ

ZA LJUBITELJE CVETJA

Pobude za cvetlična darila

Pri rožah in rastlinah je vedno kaj novega. Pri nas so aktualni cvetlični horoskopski šopki, drugje že razmišljajo drugače. Ideje, ki jih potrebuje trg za cvetlična darila, zanimajo trgovce z rožami in floriste. Videli bomo, če bodo predstavljene ideje tako uspešne, kot so bili cvetlični horoskopski šopki.

V letošnjem letu se v svetu še bolj zavzemajo za cvetlična darila. Darovanje šopkov in rastlin naj bi postalo še bolj osebno. Tako so bile v Essnu predstavljene tri ideje.

Čisto osebni je darilni šopek s polaroidno sliko darujočega. Le-ta se napravi takoj v cvetličarni pri nakupu šopka po motu: »Prosimo, nasmehnite se...« in se ga uokviri v atraktiven okrasni okvir, ki se ga prilepi na šopek. Za to je primerna vsakršna oblika šopka, še posebno pa kompaktno padajoča, polna. Ideja, o kateri govorimo, je seveda povezana z določenimi stroški in povsod ni izvedljiva.

Druga ideja je: »Vrečka pa taka...« Tu gre za majhne šopke, ki se lahko podarijo kot presenečenje v vrečki z vodo. Floristično gledano pri tem ni

potrebni veliko umetnih dodatkov. Da šopek ne bi izpadel, se zgoraj prilepi s trakcem. Vrečke so potiskane umirjeno ali vzorčasto. S pomočjo sponke lahko tak šopek presenečenja pritrdimo povsod, kjer nam je v veselje: na ogledalo v avtu, na namizno lučko itd. Zelo domiselno je imeti npr. v gostilni vedno izbiro majhnih šopkov presenečenja za goste.

Tretja ideja je cvetlični zabojček. Velikokrat darujemo rastline v lončkih. Cvetlični zabojček je iz kartona v različnih oblikah. Posamezne lončnice enostavno vstavimo in jih okrasimo, glede na fantazijo in kreativnost florista s senom, listi, vejicami ali podobnim. Cvetlični zabojček je mišljen kot paket, ki ga prodamo. Za daljši čas naj bi bil cvetlični zabojček opremljen s podlago, napolnjeno z vodo.

Tri nove ideje dajejo obdarovanju z rožami brez dvoma zopet nove spodbude. Ideje za osebno obdarovanje in pripravljane veselja z rezanim cvetjem in lončnicami kot privlačnim darilom so odsev individualnosti.

Olga Varga

Tropotec deluje antibiotično

Vsako poletje naberejo liste trpotca, pravijo mu tudi cecinec. Trpotec vsebuje zdravilno učinkovino, ki so odlično sredstvo proti kašju. Učinek, ki ga sproži pitje čaja ali soka iz trpotčevih listov, je podoben učinku lapaha ali deloma sleza. Poleg tega pa vsebuje trpotec zdravilno učinkovino aukubina, ki deluje močno antibiotično. Če svež trpotčev list dobro operemo, s tolkalom za meso malo natolčemo in ga položimo na manjšo rano ter rano zavežemo, bo del antibiotičnih snovi iz lista prešel na površino rane. Rana se bo hitreje zarasla.

Zviijače z rutami

Ruto v velikost 140 x 140 cm preganemo na polovico, ovijemo okrog bokov in ob strani zavozlamo. Kratko krilo po zadnji modji.

Ne dotikajte se tujih bradavic

Mnogo ljudi ima te kožne izrastke. Nekateri celo na celotnih dlaneh. Čeprav nas samih ne motijo, pa so neprijetni za videti. Če bi si jih želeli odstraniti, tega ne počnete na lastno pest, ker je lahko zelo nevarno. Še posebej pa ne izžigajmo bradavic. Namesto da bi izginile, se pojavijo v še večjem številu, lahko pa nastane tudi maligni tumor. Lotimo se jih z drugačnim prijemom. Bradavice počasi izginejo ali

se vsaj zmanjšajo, če jih mažemo s česnom ali sokom figovega listja, če denemo nanje obkladke iz zelja ali čebule, pomaga pa tudi, če si bradavice vsak dan namažemo s kredom. In še opozorilo za tiste, ki bradavic nimate, pa ste v bližini ljudi, ki jih imajo. Ne dotikajte se tujih bradavic, ker je resna nevarnost, da se okužite. Povzročitelj je namreč virus, ki je precej čudaki.

Videokamera, ki lahko pomaga slepim

Nizozemski elektronski gigant Philips je razvil napravo, s pomočjo katere si lahko slepi ustvarijo določeno predstavo o svoji okolici.

Pri tem gre za videokamero s posebnim senzorjem, ki meri položaj in svetlobo velikega števila slikovnih točk. Te merilne vrednosti se elektronsko spreminjajo v akustične signale. Položaj slikovne točke odloča o frekvenca tona, svetloba o njegovi jakosti. Torej: čim višja je slikovna točka, toliko višja je frekvenca, čim svetlejša je, toliko glasnejši je akustični signal.

STE VEDELI?

Kaj je v krompirju?

10 dag krompirja vsebuje: 410 mg kalija, 53 mg fosforja, 20 mg vitamina C, 17 do 18 mg sladkorja, 14 mg kalcija, 3 mg natrija in 0,8 mg železa.

Krompir preprečuje skorbut, ker vsebuje veliko vita-

mina C, kalij ugodno deluje na izločanje vode iz organizma, beljakovine, ki so v krompirju, pa so enakovredne beljakovinam, ki so v kokošjem jajcu. Krompirja ne priporočajo diabetikom.

Dobro je vedeti

Če preproga sprošča veliko elektrike, jo približno enkrat na leto obdelamo z antiseptičnim razpršilom.

Kolači in piškoti ostanejo v neprodušno zaprtih škatlah ali kozarcih užitni do štiri tedne. Vedno jih hranimo v ločenih posodah.

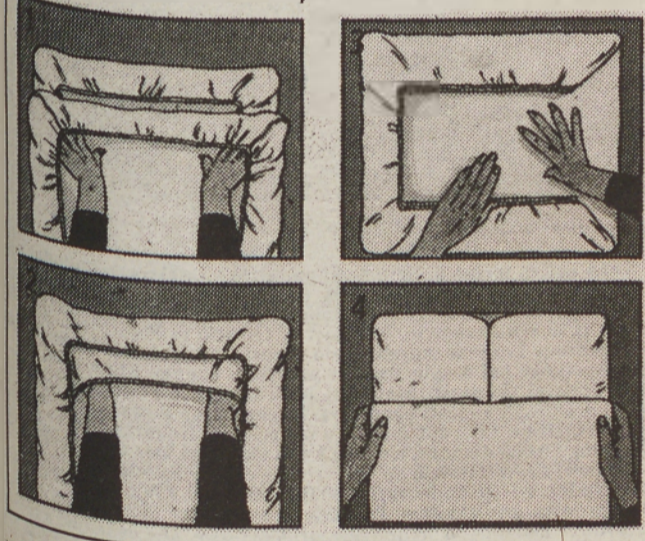
Med kose mesa ali ribe damo list pergamentnega papirja, da lahko jemljemo iz zamrzovalnika samo po en kos.

Vin, zlasti penečih se, nikoli ne hranimo v hladilniku. Preveč se ohladijo in izgubijo okus.

Madeže s celuloznih vlaken, na bombažu, juti, viskozi, svilni in najlonu, odstranimo z alkalnimi odstranjevalci madežev (boraks amoniak).

Znate zložiti jogi rjuho?

Imate težave z zlaganjem rjuh z elastiko v vogalih? Oglejte si naše slike in delo bo šlo hitreje od rok.

Kemične opekline

Opečemo se lahko s koncentriranimi kislinami ali lugi. Opečeno površino dobro izperemo z vodo, če pa imamo pri roki protisredstvo kis ali sodo bikarbono, ju seveda takoj uporabimo: luge nevtraliziramo s kisom, kisline pa z raztopino bikarbhone.

Razmišljate o nakupu avtomobila? Morda vas zanimajo lastnosti fiata tempore 1,8 i.e? Motor je 1756-kubični in je povprek postavljen štirivalnik z močjo 80 kW/110 KM. S pospeškom 10,9 sekunde do 100 kilometrov na uro si ni mogoče zaprati simpatij tistih, ki bi se radi vozili nekaj hitreje. Sicer pa tempra zmore 190 kilometrov na uro. Za ceno pa povprašajte v trgovini, saj mi nečemo biti krivi za vašo slabo voljo!

Kuhajte z nami

Slani rogljiči iz skutinega testa

Med nami žive ljudje, ki ne marajo ali iz zdravstvenih razlogov ne smejo uživati sladkega peciva. Predvsem njim je namenjen današnji recept.

Testo: 20 dag moka, 20 dag margarine, 20 dag skute (naj bo dobro odcejena), malo soli.

Nadev: 25 dag šunke ali salame, 1/2 stepenega jajca (z drugo polovico rogljiče pred peko premažemo), malo sesekljane drobnjaka ali petersilja.

Priprava: Med presejano moko drobno nareženo trdo margarinno in zmešamo z moko. Dodamo fino pretlačeno skuto in urno zgetemo v gladko testo. Čim manj se testo ogreje od rok, tem bolj bo krhko, zato uporabljamo za gnetenje nož. Testo zgetemo v cmok, ga zavijemo v alufolijo in pustimo v hladilniku počivati 2 uri. Potem testo razvaljamo za nožev hrbet debelo in narežemo na kvadrate ter nadenemo z nadevom. Oblikujemo rogljiče, jih zložimo v pekač, pomazemo z jajcem in spečemo.

Za nadev šunko ali salamo zmeljemo ali zelo drobno sesekljamo, zmešamo s 1/2 stepenega jajca in dodamo drobnjak. Nadev oblikujemo v drobne kroglice, ki jih zavijemo v testo.

ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO PO DOMAČE

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:
izvajalec:
skladba:

KUPON 29

Letnica narodno zabavnih melodij za mesec avgust:
1. MLADI KOT SMO NOCOJ — Alfi Nipič (zmagovalec meseca avgusta)
2. SRČEJE — Ans. Vlada Sređenška
3. JAZ SEM PA EN FRANC KOŠIR — Franc Košir
4. PREKMURSKA — Slovenskogoriški kvintet
5. VRAČAM SE Z GORA — Ans. Nagelj
Vse glasovnice pošljite na MURSKI VAL, Titova 29, 69000 M. Sobota.
Oddajo ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO PO DOMAČE lahko poslušate vsak četrtek na MURSKEM VALU.
Nagrajenci:
JOŽE RAUTER, Frana Miklošiča, 69241 Veržej
DENIS KOHEK, Melinci 163, 69231 Beltinci
ANDREJ SOČIČ, Cvetkova 18/a, 69000 M. Sobota

SESTAVIL MARKO NAPAST	SLOVENSKA PEVKA ZABAYNE GLASBE	LETOVIŠČE OB REŠKEM ZALIVU	KRAJŠI NAZIV ZA FOTOGRAFIJO	ZASTAREL IZRAZ ZA PUŠKO	MIDDLE EAST NEWS	GRŠKA BOGINJA ZNANOSTI	LJUBKOVALNO IME (IGNAC)
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (DUSTIN)							
OFICIRSKI ZNAK NA RAMI							
STROKOVNJAK ZA LATINSKI JEZIK					NEON		
MESTO Z UNIVERZO ZAH. OD LONDONA					MOŠKO IME		
NKELJ			INDIJSKI HRAST				
SRBSKA PIKANTNA SOLATA			CERKVENI VLADAR			NORVEŠKI POLARNI RAZISKOVALEC	FRANCOŠKI KARDINAL RICHÉLIEU
PLESNA ZABAVA				HRYVAŠKA RAFNERIJA	LUZNDAM ZIVAL		
RIMSKO ŠTEVILNO PETDESET		UDELEŽENEC ALKE					
VERDLJEVA OPERA		AZJSKA DRŽAVA				NOVO MESTO	NORVEŠKI BOGOVI
SPAČEN OBRAB							
POKVEKA, NESTVOR							
IGRALKA BEGOVČ						VELETOK V PAKISTANU	

KRAJEVNA SKUPNOST KRIŽEVCI V PREKMURJU

ZADRUŽNI DOM POTREBEN OBNOVE

V krajevni skupnosti Križevci v Prekmurju kljub pomanjkanju denarja dokaj uspešno uresničujemo programske naloge. S sredstvi krajevnega samoprispevka so letos obnovili notranje prostore vaško-gasilskega doma v Domanjševcih, pri čemer so prispevali svoj delež tudi krajanji s prostovoljnimi delom. Dela so stala okrog 80.000 dinarjev. Ob pomoči Vodnogospodarske skupnosti — območna enota Mura Murska Sobota so uredili most čez potok Mala Krka, ki so ga med melioracijskimi deli podrli. V Križevcih so obnovili gasilski dom, za kar so sredstva v celoti zagotovili gasilci. Želja krajanov Križevce

Zadružni dom v Križevcih, ki je nujno potreben obnove. Najprej je potrebno prekriti streho. Fotografija: M. Maučec

je tudi, da bi letos končali z deli pri gradnji mrliške vežice na pokopališču, ki so se nekoliko zavlekla zaradi pomanjkanja denarja. Načrtujejo tudi, da bi obnovili zadružni dom, ki je v zelo slabem stanju, v njem pa so prostori krajevnega urada, samopostrežna trgovina in železnina, pošta in skladišče kmetijske zadruge Panonka. Računajo, da bodo poleg samoprispevka svoj delež prispevali tudi uporabniki objekta. V Košarovcih nameravajo obnoviti vaško-gasilski dom in kapelico. V drugih krajih krajevnega skupnosti Križevci — Panovcih in Kukečju — pa letos ne načrtujejo večjih naložb, saj ni denarja. Iz krajevnega samoprispevka se namreč v teh majhnih vasih zbere zelo malo denarja. V letosnjem programu krajevnega skupnosti Križevci so tudi načrtovali posodobitev cestnih odsekov Križevci — Dol in Križevci — Košarovci — Moščanci. Ker pa občinski referendum za samoprispevek ni uspel, je posodobitev vprašljiva. F. Maučec

KRAJEVNA SKUPNOST MAČKOVCI

Veliko denarja za vzdrževanje cest

Vaško-gasilski dom v Otovcih z novo streho. Foto: F. M.

Tako kot za večino krajevnih skupnosti na Goričkem, velja tudi za mačkovsko, ki ima osem naselij, da morajo precej denarja vlagati v vzdrževanje cest. Zlasti se, če se v posameznih krajih odločajo za širitve, tako kot je to v Kušanovcih, Mačkovcih, Otovcih in Pečarovcih. Zato ostaja za druge krajevne potrebe malo denarja, ki se zbere s krajevnim samoprispevkom, saj drugih sredstev praktično nimajo. Kljub temu pa so se v krajevni skupnosti Mačkovci lotili nekaterih zahtevnejših del. Tako so v Otovcih končali obnovo vaško-gasilskega doma. V celoti so pazamenjali ostrešje, ki je dotrajalo. Za material in strokovna dela so porabili okrog 70.000 dinarjev, medtem ko so vsa druga dela krajanji opravili prostovoljno. V Otovcih so tudi uredili električno napeljevanje v obeh mrliški vežici, kar je stalo okrog 60.000 dinarjev. Krajanji Moščancev razširjajo vaško-gasilski dom. Prizidek bo stal okrog 170.000 dinarjev. V Pečarovcih nadaljujejo preurejanje mrliške vežice, kjer bodo tudi v celoti zamenjali ostrešje. Dela bodo stala okrog 100.000 dinarjev. V Pečarovcih so tudi uredili most čez Pečarovski potok pri gasilskem domu, ki je bil v zelo slabem stanju. Sredstva so zagotovili iz občinskega proračuna. V naseljih Kušanovci, Moščanci in Prosečka vas so letos tudi načrtovali posodobitev nekaterih cest s sredstvi občinskega referendumskega programa. Ker pa ta ni uspel, je posodobitev vprašljiva. Kljub temu pa v krajevni skupnosti menijo, da ne bi smeli povsem zanemariti posodobitve nekaterih cestnih odsekov. F. Maučec

SPREMEMBA NA VRHU

NAJ POMUREC (POMURKA) MESECA

GLASUJEM ZA

(Ime in priimek predlagatelja ter naslov)

9

Dotlej vodilni Evgen Car, ki pa ima v skupnem seštevku za Pomurca leta še vedno precejšnjo prednost, je v avgustu moral propustiti prvo mesto velikemu konkurentu, humoristu Gezi Farkašu. Na tretjem mestu se je zadržal predsednik predsedstva Republike Slovenije (Milan Kučan). Drugi kandidati za Pomurca meseca pa so dobili le nekaj glasov.

SREČANJE MLADIH GASILCEV — Občinska gasilska zveza Ljutomer je organizirala enodneвно srečanje pionirjev gasilcev, ki se ga je udeležilo 298 pionirjev in mentorjev iz 27 gasilskih društev. Stroške srečanja je plačala OGZ, kljub temu pa 15 gasilskih društev ni poslalo svojih pionirjev. Srečanje je bilo pri kopališču v Moravcih pri Mali Nedelji. Pionirji so se pomerili v teku v vrečah, vlečenju vrvi in streljanju z zračno puško. Zmagalo je GD Razkrižje pred GD Radoslavci in GD Čezanjevci. Pionirji so bili s srečanjem zelo zadovoljni, hkrati pa povedali, da naj bi prihodnje leto zopet organizirali nekajdnevno taborjenje.

Dušan Kosí

MARKO BANDA

Mladost za ljudsko izročilo

Na letošnjem kmetijsko-živliskem sejmu v Gornji Radgoni se je na razstavnem prostoru Pomurske turistične zveze predstavila tudi Marko banda. Milozvočni zvoki »žita« in razposajenih »travic« so že od daleč vabili poslušalce, ki so bili kot gledalci še prijetneje presenečeni. Marko bando sestavljajo namreč mladeniči: Andi igra cimbele, Boštjan klarinet, Samo violino in Slavko kontrabas. Tako mladi, pa zaljubljeni v stare prekmurske, madžarske in »starogradske«!

»Igrati smo začeli iz preprostega razloga,« pravi Slavko Petek. »beltijska folklorja je namreč ostala brez ansambla, ki bi jo spremljal. Skupina Kociper-Baranja se je odločila za Kreslina in igranje v drugačne na-

mene, mi pa za spremljanje folklorja. Na začetku je bilo težko. Andi se je umetnosti na cimbalah učil pri Mišku. Boštjan v glasbeni šoli. Samo je violinist od četrtega leta, sam pa sem praktično zrasel s harmoniko in folkloro. V začetku nam je pomagal Miška Baranja, vendar se je to sodelovanje kmalu izjalovilo. Sedaj nam pomaga Boris Zalig, ki kot dober poznavalec prekmurskega narodnega izročila skrbi tudi za pristen izbor pesmi, ki jih igramo. Mi ne igramo za denar, čeprav bi ga kot študentje, dijaki in delavci brez prave prihodnosti potrebovali. Igramo zato, da se ljudsko izročilo obdrži, da se ne skomercializira, da prave prekmurske in druge pesmi predstavimo na pravi način.«

Veliko ljubezni do te glasbe je v mladeničih, ki bi si lahko dober služček prislužili tudi drugače. Vendar pravijo, da kitaro lahko igra vsak, violine ali kontrabasa pa ne. Če je folklorja na začetku potrebovala njih, sedaj oni potrebujejo to glasbo. Radi imajo izvirnost in zaljubljeni so v Prekmurje.

Njihov nastop ni ostal brez odmeva. Skupaj z Območno zbornico in Pomursko turistično zvezo bodo predstavili pomurski turizem na sejmu v Gradcu.

Renata Ficko
Fotografija: Jože Pojbič

Kmalu druga kasetna Dua Set

Duo Set iz Gančan, ki ga sestavljata Milan Žižek — klaviature in Andrej Lebar — kitara, je letos maja izdal prvo kaseto Mužikant, ki je že v celoti pošla. Zato že načrtujeta, da bi izdala drugo. Duo Set je nastal pred enim letom in pol — prej sta nekaj let sodelovala v ansamblu Dinamit. Že v tem kratkem času sta se uveljavila kot duo, ki je prvi v Pomurju v taki sestavi. Že eno leto igrata ob petkih in sobotah v hotelu Zvezda v Murski Soboti, srečamo pa ju tudi na raznih veselnicah in drugih prireditvah. Igrata predvsem komercialno glasbo od narodnih do ljudskih pesmi. Igrata pa tudi nekaj svojih pesmi. Kot nam je povedal vodja Milan Žižek, sta zelo zadovoljna, da nastopata kot duo, saj se lažje sestajata in vadita kar na domu. Letos tudi načrtujeta gostovanje v sosednji Avstriji.

F. M.

Obnovljene črenšovske orgle

Brez orgel, »kraljice« vseh glasbil, si božje službe v naših cerkvah skoraj ne moremo zamisliti. Orgle pa so seveda tudi dragocena dediščina naše preteklosti, kar nam odgovornim zastopnikom cerkva nalaga obveznost, da jih vzdržujemo in obnovljamo. Temeljita prenova zahteva seveda precejšnja sredstva, nakup novih pa razumljivo še več. V polpretekli dobi ni

S to delavnico smo se dogovorili za obnovo in razširitev orgel v Črenšovcih. Po skoraj dveh letih so dela letos sklenjena. Odgovorni vodja tega projekta je bil škofijski ekonom Mirko Krašovec. Delavnico je vodil Janez Javernik, strokovno vodstvo pa sta opravljala orglarska mojstra Gerhard Schmidt iz Kaufbeurna na Bavarskem in Wolfgang J. Braun iz Rosenfelda na Württembergem.

Prvotno so imele črenšovske orgle deset registrov in en manual. Po prvi svetovni vojni jih je Brandlova delavnica v Mariboru povečala za štiri manuale. Večjo obnovo pa so te orgle »doživele« leta 1948 za časa župnika Ferdinanda Hermana. Obnovil jih je mojster Ivan Konecnik iz Šmartnega pri Slovenj Gradcu. Od leta 1958 jih je nadomeščal harmonij in vse od leta 1968 pa do danes elektronske orgle.

Črenšovske orgle so sedaj povečane s šestimi novimi registri. Orgle so mehanske, imajo nov dvomanski igralnik, dvajset registrov s 1192 piščali, nov pedal, meh pa polni z zrakom nov motorni puhalnik.

Vsem družinam, ki so kakorkoli pomagale pri obnovi naših orgel, še posebej družinam, ki so prispevale na pomoč pri oskrbi in prenočitvah mojstrov prisrčna hvala. Mnogo sta pomagali zlasti družini Šemen in Bedernjak.

Iz srca želimo, da bi obnovljene črenšovske orgle razveselile čim več src. Naj še posebno vabijo k miru, ki si ga vsi srčno želimo.

Franc Tement

Prva dva z leve sta sodelovala pri obnovi črenšovskih orgel.

bilo na voljo dovolj orglarskih delavnic. Zato smo z velikim odobravanjem sprejeli novico, da je mariborski škof dr. Franc Kramberger v Hočah ustanovil škofijsko orglarsko delavnico.

PRIZIDEK K MRLIŠKI VEŽI — Radgonska mrliška veža ni več ustrezala potrebam, zato so se v krajevni skupnosti Gornja Radgona odločili za gradnjo prizidka. Naložbo pa so uvrstili v referendumski program za obdobje 1985—90. Zal pa zaradi različnih težav objekt ni bil dokončan v času referendumskega programa. Sedaj z deli nadaljujejo v okviru finančnih možnosti in upajo, da bodo v doglednem času mrliško vežo dokončali. Z novim prizidkom in obnovo starega objekta bodo na voljo štiri vežice in večja dvorana za pogrebne obrede. V objektu pa bo tudi prostor, kjer se bodo svoji lahko zadrževali, ko bo pokojnik ležal v veži. Foto: F. Klemenčič

Dr. Lojze Števanec

V AFRIKI

6. Divja goska
Neko popoldne me je Marjan poklical.
»Pridi, imam gosko.«
»Kakšno gosko?«
»Ustrelil sem jo. Včasih smo naleteli na neke egiptovske goske. Le kje bi jo on ustrelil? Bile so zelo previdne. Z eno sva se pripeljala na dvorišče. Marjanova žena je imela okrog hiše polno rož in grmovnic različnih barv in oblik, ki jih premore le tropski podnebje. Postavil sem avto v senco pod drevo in izstopil. Moja žena je hvala bogu, se bila v avtu, ko se črnc začne dreti in kazati med veje: »Hatari! Hatari!« Ko sem pogledal navzgor, sem videl pred vrtnimi zvito kačo, ki je stegovala glavo proti meni. Če bi me usekala, ne vem, kaj bi bilo. V hladilniku smo imeli razne serume ameriške vojske, niem pa vedel, katerega bi moral uporabiti. Pravijo, da je časa malo, strup hitro deluje. Črnc jo je z dobro merjenim udarcem sklatil z čevlji in odšel.
Marjan je smeje prišel na teraso.
»Ja, imam jo. Tu na streho je priletela, pa sem jo ustrelil.« mi je ponosno povedal.
»Goska se ti prav gotovo ni vsedla na streho,« sem podvomil. Medtem sem se že pomiril. Moja žena pa začuda niti ni kazala kakšnega posebnega vznemirjenja zaradi kače.
»Kje pa imaš gosko?«
»V hladilniku.«
»Kje pa je perje?«
»Imam.« Smeti smo odlagali v posebnih jamah in jih pozneje sežigali. Šil smo gledat. Perje je bilo še v jami. Takoj sem videl, komu pripadalo. Bila je moja samica. Po mestu se je v parku klatilo nešteto pavov, ki so jih verjetno Indijci prinesli s sabo in so podivjali.
»Pa je to dobro za jesti?« me je skrušeno vprašal Marjan.
»Verjetno je,« pravim. »Bolj trdo, žilavo bo. Kdo ve, koliko je bila že stara.«
Mi je nismo jedli, Marjan pa jo je prav gotovo pojedel.

Kongoni — trdoživ
Zanimivo rogovje ima kongoni, pravijo mu trdoživ, pa tudi kravja antiopa. Ima podolgovato, od strani stisnjeno glavo, podobno konjski, je rdečkaste barve. Rogovje je spodaj zraščeno skupaj, nato se naglo razširi in tirasto vzpne. Od strani je esasto zavito.
Mnogo skupino smo zagledali pomešano z gnuji, zebami in gazelami. Počasni smo se jim približali na tristo do štiristo metrov in ustavili avtomobil v senci drevesa. Izstopil sem na drugi strani avtomobila in se gledal. Opazili so me ali pa zavohali, ker so dvignili glave in gledali. Kmalu se je skupina razbežala: samci v eno smer, samice s telet pa v drugo. Vedno se tako odzivajo, kar sem večkrat opazoval. Po nekaj skokih so se ustavili in me gledali. So zelo previdne, nezaupljivo živijo. Tudi ko se jim približaš na manj kot dvesto metrov. Malomarno sem se jim počasi bližal, nato pa hitro streljal na močnega samca in ga razdalje sto petdeset do dvesto metrov podrl. Zrušil se je takoj po zadetju. Cim so slišali strel, so se moji pripeljali z avtom do mene. Pokazal sem jim, da kongoni leži.
»Gremo k njemu!« so kričali.
»Počaka,« da se umiri, »otrpne!«
»Saj mruje. Kaj bomo čakali, pojdemo k njemu.« Nisem jih mogel zadržati.

Ustrelil sem kongonija.
Bil smo kakih sto metrov od njega, ko se je pobral in zbežal, kot da sploh ni bil zadet. Z avtom smo mu sledili več kot kilometer, preden sem imel možnost, da sem ponovno streljal nanj.
Gre resnično za trdoživo žival. Naš direktor je bil čez teden dni z drugo skupino, ko so uplenili kongonija. Prišli so z avtom do njega, si vzeli roke, pržgali cigarete in se razpostavili ob njem za spominsko fotografijo, ko se je kongoni pobral in zbežal. Sledili so mu dva kilometra, če je v močvirje in niso ga več videli. Direktor mi je rekel, da tega ne bi nikomur verjel, če sam ne bi doživel.

Prva prikolica
Moja največja želja je bila, da bi uplenil velikega kuduja. To je moški antilopa, ki tehtja kakih tristo kilogramov. Ima spiralasto zavito rogovje, je sivkaste barve, čez trup se ji vlečejo bele proge, ki jih na hrbtu povezuje bela griva, ima bel gobec in bela očala. Čudovita žival. Zelo plašna. Nekajkrat sem jo videl na tristo do štiristo metrov, bliže ji nisem prišel.
Vsem lovci in hodim na lov, sem govoril tudi v tovarni. Dr. Nianbodo peljali na lov, kjer bom svojega kuduja prav gotovo uplenil. To da bo zgodilo, ko bomo napravili prvo prikolico v Tanzaniji. Z veliko mučnino sem nam je to končno posrečilo. Tam delavci naredijo veliko manj kot vendar dovolj za plačo, ki jo prejemo in za razmere, v katerih delajo. Vani so bosi, v kratkih hlačah. Zaradi isker, ki so jim letele po obrazu, so cepetali in poplesavali. Zahteval sem, naj jim kupijo čevlje. Tako so dobili brez vezalk in si takšne nadeli. Ko so elektrode izrabili, so začeli ogorke odmetavati, kamor je priletelo, in včasih je priletelo tudi na čevlje. Preden si je delavec čevljev sezul, je bila opeklina toliko boleča, da je bil mesec dni v bolniškem staležu.
V tovarni so dobili dva obroka: zjutraj čaj, včasih s sladkorjem, večer pa samo toplotno malico. Za mnoge, kot so mi povedali, je bilo to kar so na dan pojedli. V tovarno so jih vozili s posebnim avtobusom. Za dolar je pobiral po mestu. Plača varilca je bila 800 do 900 šilingov. Za dolar si dobil 150 šilingov, zaboj piva pa je stal 1.200 šilingov. Mi delavci komentar ni potreben. Če je kateri začel točči s kladivom po delu, so počasi prenehali z delom in kmalu je pol tovarne plesalo po taktu, da sem kar gledal.
Več težav kot z delavci sem imel z inženirji. Ti so mislili, da so gospodje, ker so napravili šolo, in jim sedaj ni treba delati. Prihodnji šef pisarne v tovarni je imel pisarno zraven mene. Zjutraj so mu prinesli Dealy News v Tanzaniji imajo tri dnevnik, dva v svahiliju in enega v angleščini. Zaprli se je v pisarno, naravnal klimatsko napravo na osemnajst stopinj, da je teki po sipah, in bral časopis. Delal sem jaz. Direktorju sem rekel, da ta ne bo nikoli obvladal proizvodnje, če ne bo videl, kako se deluje. Nagнал ga je v tovarno. Naslonil se je na podboj vrat, si nekaj bežal in kaj kmalu izgini v hladno pisarno.

(dalje prihodijo)

ZANIMIVOSTI IZ NAŠIH KRAJEV

TURKI NA BABJEM KLANCU

Ženske ugnale turško četo — Zaobljuba zoper kugo uresničena — Viničarji na boljšem, a kaj, ko so stari

Verjetno ni nikogar, ki ne bi vedel, da je Jeruzalem, ki je na nadmorski višini 340 metrov, vinogradniško območje. Tudi je splošno znano, da je tam cerkev žalostne Matere božje, pa ugledno gostišče in razgledna »ploščad«. Skoraj nihče, razen domačinov seveda, pa ne ve, da je pri Jeruzalemu tudi Babji klanec.
»Tam dol, v bližini vodovodnega stolpa je,« mi je povedala domačinka Elizabeta Bek, ki ji je delal družbo Janez Kavčič, oba pa sta sedela na vrtu gostišča Jeruzalem. Ženska se je še posebno razgovorila in pripovedovala, da se prav dobro spominja, da je bil Babji klanec globok blizu 5 metrov, dolg pa je bil 200 metrov. Iz roda v rod se je prenašala pripoved o dekletih in ženah s teh vi-

nogradniških pobočij, ki so 1664. leta, ko so se na hrib hoteli prebiti Turki, iz zasede na vrhu klanca polile osvajačice in roparje s kropom in vročo smolo, zato so jo popihali.

»Po tem junaškem dejanju žena je dobila ime Babji klanec. Ker pa so med vojno zgradili cesto od Jeruzalema proti Slanči vasi in dalje proti Miklavžu na drugem koncu pobočja, je klanec začela perasčati trava, potem so vanj metali vse mogoče odpadke, nazadnje pa so vse to zasuli z zemljo in zdaj tam raste trta,« je dejala Elizabeta. Pristavila je, da zgodovino tega območja dobro pozna, čeprav se je narodila v drugem kraju, saj je bila od mladih let zaposlena v Jeruzalemu,

tu pa tudi živi. Svoječas je bila dekla na Fischerauerjevi graščini, pozneje — po 1945. letu — ko je bila graščina nacionalizirana, je postala vinogradniška delavka. Opravljala je vsa dela, tudi škropila trto z nahrbtno leseno škropilnico. Zdaj je upokojena in se pritožuje čez slabo pokojnino in kombinat, ki ji ne obnovi hiše.

Elizabeta Bek pa je tudi cerkvena ključarka. Odprla mi je velika vrata cerkve žalostne Matere božje in opozorila na Marijino sliko, ki je posnetek podobe iz cerkve v Jeruzalemu v Izraelu. Za daljše zadrževanje nisem imel časa (ali pa si ga nisem vzel), sem pa na posebnem listu v cerkvi prebral, da sta jo dala zgraditi Janez in Marija Drumpič, last-

nika radgonskega gradu, s čimer sta izpolnila zaobljubo, dano Mariji, ki ju je obvarovala pred kugo. Zdi se, da so imeli ljudje v teh krajih srečo pred kruci, ki so leta 1704 prodrali z Madžarskega in prišli do Jeruzalema, tu pa so se jim zoperstavili župnik Martin Stariha in njegovi verniki. Osvajalci so bili premagani, branitelj pa je dobil naziv Victoriosus (zmagovalec).

Pa Jeruzalem kot turistična točka? Od tam je lep razgled po vinogradnih pobočjih, tam je lep gostinski lokal, velik parkirni prostor, a kaj, ko je letos tak malo gostov. Blizu trgovine jih je bilo kakih deset, vendar niso pili vina, ampak pivo. Pa moja sogovornica? Zazelela si je lučko, sam pa sem zvrnil kozarček jeruzalemskega, sicer bi me pekla vest.

Š. Sobočan

Obnovili gostišče Biser

Gostišče Biser sodi med starejše gostinske objekte v Gornji Radgoni in je bolj znano kot Kolarjeva gostilna. Sedaj ga upravlja Gostinsko podjetje Grozd, ki deluje v okviru Radenske. Ker je gostišče dotrajalo, so se odločili za obnovo. Na novo so uredili vodovod, elektriko in centralno ogrevanje. Po končanem sejmju pa bodo odstranili nekaj starih objektov, uredili fasado in parkirne prostore. Dela bodo stala okrog milijon dinarjev. Tako bo gostišče zopet privlačno za stalne goste.

Ludvik Kramberger

»Tam dol je bil Babji klanec,« je pokazala Elizabeta Bek, novinarku pa se je ob tem porodila misel: Ni prav, da so ga zatrpali, saj bi lahko postal turistična zanimivost. Foto: Š. S.

TAM, KJER IZVIRAJO REKE IN POTOKI

2

Zanimiva okolica Limbacha ali Ledave

Tako kot Mura, priteče k nam tudi Ledava iz Avstrije. Njena pot se začne blizu kraja Kapfenstein v jugovzhodnem predelu dežele Štajerske in prav tako dokaj blizu znanega termalnega kopališča Bad Gleichenberg.

Župan Kapfensteina Franz Nell nas je popeljal k izvira Ledave, kjer je vode le za dobro pest. Nekoč so jo lahko pili kar iz struge, dandanes pa le prečiščeno iz vodovodnih pip. (Fotografija: JOG)

Najbližja smer do tja se nam je zdela čez mejni prehod Kuzma — Bonisdorf in potem še okrog 30 kilometrov do Kapfensteina. Z maloobmejno prepustnico pa bi bilo še bliže prek mejnega prehoda v Sotini, kjer Ledava tudi priteče na našo stran. Tam naredi tudi večji ovinek, kot da bi s tem hotela pokazati, da zapuščta Avstrijo. Lahko bi rekli, da je precej čistejša kot Mura, saj je ne onesnažujejo tovarniške izplake; pravih tovarnih ob njej sploh ni. Bistra pa kljub temu ni videti.

Kako pravzaprav priti do končnega cilja oziroma odkriti »vretino« Ledave? Malo pred strnjentim delom vasi Kapfenstein priteče ah bolj pricurjajata v skupno strugo dva potoka. Kateri je torej pravi? Zavili smo proti hribu, misleč, da bi ugnali biti izvir prav tam. In

res smo ga odkrili, vendar se je izkazalo, da je to le pritok Ledave, ki mu pravijo Kapfensteiner Bach. Tam blizu ima sedež tudi župan Franz Nell, ki nas je prijazno sprejel, nam pojasnil, kar nas je zanimalo, in se pozneje zapeljal z nami do pravega izvira Ledave, ki ji tamkaj pravijo Limbach; to je uradno ime, v pogovoru pa pravijo tudi Ledava, kot je to v mažarskem jeziku za potok in za mesto Ledava.

Kapfensteinski župan nam je takole opisal občino: »Sestavlja jo 8 katastrskih občin, in sicer Kapfenstein, Gutendorf, Neustift, Kollendorf, Pretal, Haselbach, Mahrensdorf in Pichla, kjer je tudi izvir Ledave. Njihova skupna površina je 2.848 hektarjev. Večina od okrog 1.800 prebivalcev se ukvarja s kmetijstvom, nekateri pa se vozijo na delo v večje kraje, tudi v Gradec in na Dunaj. Samo s kmetovanjem se ukvarja pravzaprav le okrog 20 odstotkov občanov, ostali pa obdelujejo zemljo in so obenem zaposleni v kmetijskih obratih ali podjetjih v Fehringu, Feldbachu in drugje. Imamo dokaj ugodno, mило podnebje z malo padavinami, zato uspevajo na bližnjih hribih najzlahnejše sorte vinske trte, zelo ugodne razmere so tudi za sadjarstvo in med drugim raste v okolici tudi precej kostanjev. Na poljih

pa sejemo največ koruzo in druge krmne rastline za živino; dobro uspeva tudi sladkorna pesa, pa tudi buče dokaj množično pridelujejo, iz njih pa dobivajo seveda dišeče bučno olje. Naši kraji so privlačni tudi za turiste, saj lahko obiščejo dobro ohranjen grad iz 12. stoletja, od tam pa je lep razgled daleč naokoli. Ko je lepo vreme, so vidne tudi Karavanke in Kamniške Alpe ter madžarske ravnice. Zanimivosti sta tudi župna cerkev iz 16. stoletja in grajska kapela. Za rekreacijo pa smo uredili več sprehajalnih poti, imamo pa še tri termalna in nekaj navadnih kopališč.«

Kdo bi si mislil, da je v bližini izvira Ledave res tako zanimivo? Franz Nell nam je tudi povedal, da so v gornjem toku potoka uredili (zvrtili) dve vodovodni zajetji, iz katerih dobiva pino vodo okrog 500 gospodinjstev. Vode je dovolj, le njena kakovost ni najboljša, zato načrtujejo nekatere dodatne posege in ukrepe. Struga pa je večinoma regulirana, zato skoraj ni nevarnosti poplav. Tam, kjer izvira, je vode le za dobro pest, in to je sredi večjega kompleksa njiv in travnikov, malo naprej pa se začne njajo hribi z obsežnimi gozdovi.

Jože GRAJ

Kapfenstein je dokaj slikovita vas na jugovzhodu avstrijske Štajerske. Nedaleč od tu se začne pot potoka Ledava, ki priteče na našo stran pri Sotini. (Fotografija: JOG)

ZA EMENTALEC POTREBUJETE MLEKO, HARFE IN SIRARSKO KULTURO

»Velikost luknje je odvisna od količine plina, ki se izloča pri razpadu beljakovin. Luknje morajo biti velike od 1 do 3 centimetre oziroma kot češnja in z gladkimi stenami.«

Po takšni razlagi strokovnjaka so se razblinile vse domišljajske predstave o luknjah o ementalcu, češ da je prava umetnost, narediti toliko lukenj. To, da je sir manj kakovosten, čim več lukenj ima, mu tega že dolgo ne verjamem več.

55 000 litrov mleka na dan

Mlekopromet Ljutomer je največji slovenski in jugoslovanski izdelovalec sira ementalca. Dnevno zberejo v občinah Gornja Radgona, Ljutomer, Ormož in Čakovec okrog 55 tisoč litrov mleka, ki je namenjeno izdelovanju sirov. Kar 85 odstotkov količine gre za sir ementalec. Zadnjih deset let so se usmerili le na tri izdelke (poleg ementalca še zbrinice in topljeni sir), prej pa je bila izbira izdelkov mnogo večja. Odločili so se, da bodo delali tisto, kar najbolje znajo in za kar je surovina (mleko) najprimernejše, torej ementalec.

Na Murskem polju so že od nekdaj izdelovali sire, sušene na soncu, in maslo, narejeno v ročnih »motijencah«. Posebnost je bilo kislo mleko, ki so ga redno kisali v posebnih posodah, imenovanih »džukel«, »štuc« ali »stopica«. Organizirano zbiranje mleka se je v Veržetu (Koroša-Segula) začelo že 1922. leta. Iz 800 do 1000 litrov zbranega mleka je v dveh kotlih nastajal sir trapist.

Pomoč danskih bakterij

Brez bakterij ne gre. Brez pravih bakterij sir ne bi bil takšen, kakršnega poznamo.

Ko so zbrane vse količine mleka, vzamejo delavci Mlekoprometa vzorce, da ugotovijo dnevno kakovost. Zbrano mleko je nasploh dobre kakovosti in primerno za izdelovanje sirov. Švicarji imajo večje probleme: ker imajo zelo stroge kriterije kakovosti, morajo mleku, ki ga namenijo za sir, dodajati propionske bakterije. Nekoliko slabše kakovosti je mleko spomladi in jeseni, ko prenehajo krmiti s suho krmo in ko se na kravjem jedilniku pojavi repa. Najslabše za mleko je repno listje.

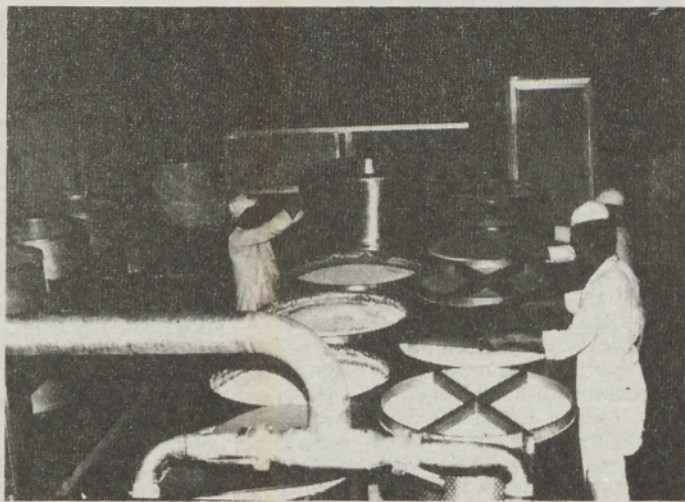
Jakob Sabotin

Od vsega, kar je razlagal tehnični vodja v Mlekoprometu Ljutomer Jakob Sabotin o izdelovanju sirov, mi je najbolj ostalo v spominu nenehno zviševanje in zniževanje temperature.

»Zbrano mleko gre takoj v predelavo, če pa ni prostora, ga hladimo pri 8 °C. Za izdelovanje ementalca mleko segrejemo na 65 do 68 °C, nato ga ohladimo na 17 °C in spuščamo v sirarske kotle. Tu ga grejemo pol ure na 32 do 33 °C, nato pa dodamo sirarsko kulturo,« je razlagal Jakob Sabotin. Sirarska kultura so pravzaprav bakterije, ki jih vzgajajo sami, osnovo pa dobijo iz Danske in Avstrije. Vsak mesec dobijo sveže (žive) bakterije, kar jih stane 3600 šilingov letno, manj, kot če bi sami vzgajali te bakterije. Poleg bakterij dodajo pri tej temperaturi tudi sirišče.

Harfe, ki ne igrajo

Siri so dobri, toda delati v sirarni ni nič kaj prijetno — vlaga v zraku in na tleh, močan, skoraj neprijeten kiselski vonj in velike temperaturne razlike.

Tako oblikujejo hlebce ementalca, ki tehtajo do 80 kilogramov.

Pa vseeno je izdelovanje sirov nekaj čarobnega. V ogromnih sirarskih kotlih se mleko obdeluje s harfami (z njimi ne igrajo, ampak mešajo) približno 40 minut, dokler zrna niso pravilne velikosti. Te potem sušijo od 30 do 60 minut pri temperaturi 53 °C, nato pa maso prečrpajo v oblikovane stiskalnice, kjer sir stiskajo od 12 do 24. ur.

Tako so veliki hlebci ementalca pripravljeni za kopanje v sirovi slanici, in to kar štiri dni. Šele nato se začne pravo zorenje sira.

Najprej stoji 10 do 14 dni na temperaturi od 10 do 12 °C, nato pa 6 do 8 tednov pri 24 °C. Tu sir dozoreva, beljakovine razpadajo na aminokislino, oblikujejo se luknje v velikosti češnje.

Barva skorje in testa mora biti pšenično rumena, luknje pa raz-

porejene po vsej površini, začnejo pa se 1,5 centimetra pod skorjo. Po zorenju ementalec preneha (na paletah z vilničarjem) v hladno klet, kjer so le 4 °C. Tu ostane do starosti 90 dni.

Cez 1500 ton ementalca letno

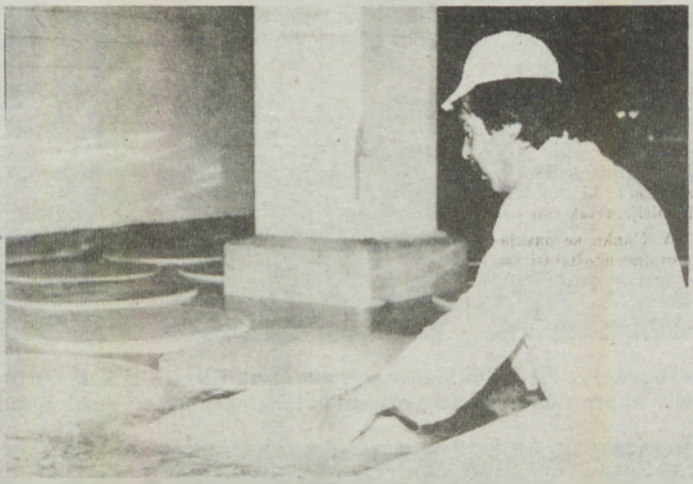
Vsak ementalec ima svoj rojstni list — datum, kdaj so ga za-

čeli izdelovati, in številko kotla. To je odtisnjeno na površini hlebca. Vsak hlebec pregledajo s posebnimi sirarskimi svedri, da ugotovijo, če so luknje pravilno oblikovane in če ima dober okus. Imajo okrog 5 odstotkov odpada, ki pa ni pravi odpad. Če je na primer sir napihnjen, ima »žabja usta« ali sitovec, je še vedno dober, le da je oblika pokvarjena.

En hlebec sira tehta od 78 do 80 kilogramov, ima 80 centimetrov premera in 13 do 28 centimetrov višine. Zaradi lažjega prevoza ga pakirajo po 5 kilogramov, od okrog 1500 ton letno pa ga kar 80 odstotkov prodajo v Sloveniji in na Hrvaškem. Na tuje prodajo le 20 odstotkov, in to v Kanado, ZDA, Nizozemsko in Švico, (v tej deželi je vsak drug sir slabše kakovosti od domačega).

In kakšne sire ceni strokovnjak: »Meni so najboljši siri z žlahtnimi plesnimi — gorgonzola, bee, rokford. Pri izdelovanju trdih sirov so najboljši Švicarji, pri parmezanu pa so strokovnjaki Italijani. Vendar pa nam okusi naši sirov bolj ustrezajo,« je povedal Jakob Sabotin.

Bernarda B. Peček

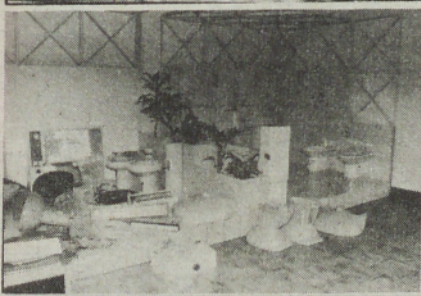
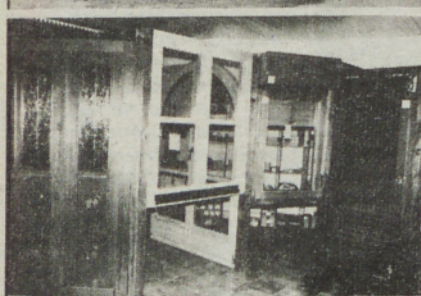
Ementalcji morajo nekaj časa »plavati« v sirotki.

REFLEX d.o.o.

PRODAJNI SALON

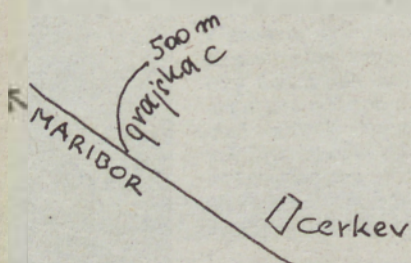
69250 GORNJA RADGONA GRAJSKA C. 27
TELEFON: 069/61-974, 61-751, TELEFAX: 069/61-947

VSE ZA OPREMO DOMA

NOVO! NOVO! NOVO!

- stavbno pohištvo
- lesne obloge
- leseni podi
- parket
- okovje
- oprema za kopalnice
- orodja (hoby program)
- mini bazar

VAŠE ŽELJE, VAŠE SANJE — NAŠA PONUDBA
S KARTICO ZVESTOBE DO CENEJŠEGA NAKUPA

LOTERIJA SLOVENIJE

5 MILIJONOV DIN

20 × ZX

CIMOS CITROËN

5 × 200.000 DIN

CENA KARTICE 50,00 DIN

ŽREBANJE 27. 10. 1991

V PRODAJI OD 2. 9. DO 26. 10. 1991

TRN V PETI

Glavna naloga Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije je skrb za kakovost slovenskih vin, njihovo poreklo in zaščito. V največji krizi slovenskega vinogradništva konec šestdesetih let so večja vinogradniška združenja (kombinati, zadruge) ustanovila poslovno skupnost. 1968. leta so sprejeli pravilnik o podeljevanju zaščitne znamke slovenskih vin in naslednje leto so že podelili 260 tisoč zlatih zaščitnih znamk. Prihodnje leto jih bodo najverjetneje podelili že okrog 300 milijonov. Se je kakovost v dvajsetih letih tako zelo izboljšala? Večja številka gre predvsem na račun dejstva, da se dandanes že skoraj vsa vina prodajajo v steklenicah (štajerska, primorska, dolenska), za prodajo na trgu in ceno pa »potrebujejo« zaščitno znamko, zato si jo kupijo. Prav tako pa danes ne podeljujejo le zlatih, ampak tudi srebrne in bronaste zaščitne znamke.

Je skupnost, ki se je pred kratkim na hitro preoblikovala v družbo, trn v peti zasebnim vinogradnikom ali pa monopolistom, ki bi radi zaslužili s prekupčevanjem neslovenskega vina. Kakokorkoli — vse kaže, da se temeljni skupnosti močno majejo.

O tem smo se pogovarjali z mag. Zdenkom Rajherjem, direktorjem Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo.

»Podeljevanje zaščitne znamke je pravzaprav označevanje vin s posebno znamko s številko, iz predložene dokumentacije pa je mogoče spremljati celoten postopek pridelave vina. Postavili smo si stroge kriterije, ki naj zagotavljajo kakovost in poreklo slovenskih vin. Mi smo torej organizacija, ki je nastala v kriznih časih slovenskega vinogradništva, se ohranila in bila ves čas trn v peti obstoječi strukturi, ki je želela iz slovenske vinogradniške trgovine izveliči kaj več. Nikoli nismo bili preveč priljubljeni, ne prej in ne sedaj, zato ker za to dejavnost dejansko nekaj zahtevamo.«

Ustanovljeni ste bili v interesu pridelovalcev in porabnikov — v njihovo korist. Pred kratkim pa se je skupnost organizirala kot družba?

»Mi smo kar nekaj mesecev zelo pazljivo proučevali našo zakonodajo. Po Zakonu o podjetjih druge možnosti nismo imeli. Zavod ne moremo biti, ker nismo državna institucija, torej smo lahko le družba z omejeno odgovornostjo ali delniška družba. Poslujemo z znamko, poleg tega pa opravljamo še nekatere druge dejavnosti, ki so povezane s to strokovnostjo. Druge možnosti ni bilo, čeprav bi se raje organizirali kot združenje. Ostajamo neke vrste združenje, vendar ne več v taki obliki, še naprej pa smo odprti navzven, sedaj še bolj. Naša tržnost je minimalna. Mi nič ne prodajamo, ampak podeljujemo zaščitno znamko čla-

Zdenko Rajher, direktor Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije

nom družbe. Družbenik pa lahko postane vsak, ki sprejme pravilnik, nam poda celotno dokumentacijo od trsa do steklenice, ki plača znamko, ki jo je dobil, in prispevek za družbenika.«

Verjetno bo to problem za vse zasebne vinogradnike?

»Mislim, da ne, saj je prispevek družbenika le tisoč mark dinarske protivrednosti, to pa omogoča sodelovanje v vseh organih. Računati pa je treba, da smo mi v minulih letih v znamko ogromno vložili, da je treba tudi to ovrednotiti. Kljub temu pa tega nismo upoštevali prav z razlogom, da bi se lažje včlanili. Lahko se včlanijo tudi društva kot kolektivni člani, vendar ne kot nosilec znamke.«

Se lahko čez čas ob vašem znaku kakovosti pojavi nova zaščitna znamka?

»To je stvar, o kateri mora vsak sam presoditi. Mi smo v prvih letih, odkar podeljujemo znamko, v to ogromno vložili. Za naslednjih dvajset let je ponovno prijavljena v tujini. Pravilnik je

preveden v francoščino in nemščino ter shranjen v Švici in Nemčiji. Vsakdo lahko gre po tej poti, nihče mu je ne zapira. Vsak ima lahko tudi individualno blagovno znamko, mi pa smo kolektivna blagovna znamka slovenskih vin. To ni državna znamka. Sprejeti je treba pravilnik in ga registrirati doma in v tujini. Imamo tudi častno razsodišče, nekdo lahko prejme navadni ali javni opomin ali pa mu celo prepovemo uporabljati znamko.«

Kaj pa je s primeri, ko so nekateri prodajali slovensko vino, narajeno iz srbskega grozdja?

»Mi ne moremo predpisovati zakonov, še najmanj jih pa nadzorovati. Mi smo si vedno želeli sodobno vinsko zakonodajo in nadzor. Že pred leti smo zahtevali vinarstvo inšpekcijo, Slovenija potrebuje najmanj pet vinarskih inšpekcij. Nikomur, ki upošteva zakonodajo in ima moralno odgovornost do slovenskega vina, stroga vinarska inšpekcija ne more škodovati, le koristi mu lahko. Tudi od najmanj tenkočutnega vinogradnika v nekem okolišju je odvisno, koliko je tisti okoliš vreden. Vedno bodo obstajali taki, ki bodo pridelovali malo in taki, ki bodo pridelovali veliko. Neka vinarska zadruga, ki se bo na novo oblikovala, bo prav gotovo zelo zainteresirana, da dobi neko potrditev, kajti na trgu se mora nekako uveljaviti. Lahko se zgodi, da bo tudi kdo drug prišel na naš trg in poskušal imitirati slovensko vino. Vsak bi rad kaj prodal. Zakonodaja bo morala biti posodobljena, inšpekcija stroga, do vina pa bomo morali obdržati spoštljiv in čist odnos.«

Bernarda B. Peček

Vinogradniško gospodarstvo

KAPELA

Smo dobitnik
**VELIKE ZLATE
MEDALJE ZA
CHARDONNAY**
(izbor)

na vinskem sejmu v Ljubljani.
In dobili smo **ZLATO MEDALJO** za
TRAMINEC!

Radgonske gorice

GORNJA RADGONA

Na radgonskem sejmu smo prejeli **TRI ŠAMPIONE**, od tega je dobila **RADGONSKA RANINA** (jagodni izbor) najvišjo oceno med vsemi ocenjenimi vini. Na vinskem sejmu v Ljubljani smo dobili za **ZLATO PENINO ZLATO MEDALJO**.

KMETIJSKI KOMBINAT
SLOV. BISTRICA

RITÓZNOJČAN

Smo dobitnik
ZLATE MEDALJE za
LAŠKI RIZLING letnik '90
na letošnjem vinskem
sejmu v Ljubljani in
ZLATE MEDALJE na
radgonskem sejmu za
LAŠKI RIZLING (izbor),
letnik 1985.
Na letošnjem
novosadskem sejmu smo
prejeli **VELIKO ZLATO
MEDALJO** za
SAUVIGNON pred tremi
leti pa je dobilo to vino
v Novem Sadu naziv
ŠAMPION belih vin
Jugoslavije.

Aktualno v športu

Prizadevanje za razmah športne rekreacije

Za dalj časa si tudi delavci v športni rekreaciji prizadevajo, da bi na podlagi temeljitih analiz dogodkov in dogajanj preteklega obdobja pripravili kakovosten program razmaha športne rekreacije.

Osnovni cilj v naši republiki in s tem po občinah naj bi bil, da Slovenci postanemo športen narod, torej naj bi športna rekreacija postala sestavni del življenja večina naših prebivalcev.

Razvoj bi potekal po treh osnovnih ravneh: državni, mreži strokovnih zvez ter v praksi pri neposrednih nosilcih športne rekreacije.

Pri celotnem trenutnem razvoju športne rekreacije ne smemo zametati, da se tudi že v naših okoljih pojavljajo programi zasebnikov. Verjetno se bo začel pojavljati problem izenačitve razumov za delo, živitev dejavnosti v tej smeri pa bo zahtevala povezanost takih nosilcev.

Pri športni rekreaciji v zadnjem času nismo prišli do drugačnih teoretičnih spoznanj, ki bi jih bilo potrebno vnesti v naše programe.

Trenutni pogled v izvedbo programov v minulih osmih mesecih na področju športne rekreacije nam pove, da je po pomurskih občinah dejavnost potekala v glavnem po programu, ki je bil okrnjen le v mesecih avgusta in septembra, predvsem pa vplival na počitniški čas, ki je dodobra prilagojen ukvarjanju s športno rekreacijo.

Druge aktivnosti so potekale po načrtih in klubov vsemu lahko ugotovimo, da število aktivnih udeležencev narašča, prizadevanja za razmah športne rekreacije so uspešna, uspešno pa je tudi spoznanje o koristnosti športne rekreacije predvsem za ohranjanje zdravja, storilnosti ter osebnega zadovoljstva.

Ludvik Zelko

Kajakaštvo

Vodita Iztok Horvat in Darjan Borovič

Na reki Savi v Hrasniku je bilo v soboto in nedeljo drugo kajakaško tekmovanje vsilalomu in spustu za pionirski in mladinski pokal Slovenije. Med 80 kajakaši in kanuisti so sodelovali tudi tekmovalci BD Mura iz Kroga in dosegli nekaj odličnih uvrstitev.

Namizni tenis

Pomurci brez posebnega uspeha

Tradicionalno letos že 22. odprto pionirsko prvenstvo Murske Sobotice je zbralo 144 igralcev iz 25 klubov Hrvaške in Slovenije, med njimi vse najboljšje. Prvenstvo ni bilo rekordno, vendar do njega ni došli manjkalo, sodelovali so tudi klubi iz kriznih območij Hrvaške (Čak, Valpovo), številni Pomurci iz Radgone in Sobotice pa niso dosegli vidnejših rezultatov kot v preteklosti.

V ekipni konkurenci pionirjev je zasedla ekipa Sobotice (Horvat, Šušteršič, Križevci), ki je bila najboljša. Pomurci so bili na 8. mestu in zamudili priložnost za boljše uvrstitve.

Po zadnji seji predsedstva NTZJ Sobočani še vedno ne vedo, ali bodo igrali v prvi zvezni ligi. Predsedstvo NTZJ je namreč sprejelo je pa tudi pobuda, da bi prvi del odigrali po turnirskem sistemu, odločili pa se bodo v končni prvenstvu. Kako se bodo dokončno odločili, bo znano do 15. septembra.

M. U.

Konjske dirke

FITA (JOŽE SERŠEN) ZMAGALA NA BRDU

Pred okrog 3.500 gledalci so bile na Brdu pri Kranju kasaške dirke. Tekmovanja so se udeležili tudi člani Konjeniškega kluba Ljutomer in dosegli lep uspeh. Najbolje se je odrezal Jože Seršen iz Veržeja in ponovil uspeh z nedavnih dirk v okviru kmetijsko-zivilskega sejma v Gornji Radgoni.

SNL

Table with 2 columns: Team name and statistics (wins, losses, goals, etc.).

II. SNL-vzhod

Table with 2 columns: Team name and statistics.

PNL

Table with 2 columns: Team name and statistics.

I. ONL Lendava

Table with 2 columns: Team name and statistics.

II. ONL Lendava

Table with 2 columns: Team name and statistics.

I. MNL MS

Table with 2 columns: Team name and statistics.

II. MNL MS

Table with 2 columns: Team name and statistics.

Slovenska nogometna liga

VISOKA ZMAGA MURE V POMURSKEM DERBIJU

V tretjem kolu prvenstva v slovenski nogometni ligi so pomurski ligasi iztržili le dve točki. Soboška Mura je prinesla pomembno točko iz Kranja, kjer je z Naklom igrala neodločeno 1:1.

V četrtem kolu je bil na sporedu pomurski derbi med Potrošnikom iz Beltincev in Muro v Murski Soboti. Srečanje, ki je na stadion Mure pritegnilo rekordno število gledalcev — bilo jih je okrog 3.500 — se je končalo z visoko zmago Mure (5:1).

Razburljiva akcija pred golom Potrošnika na srečanju Mura:Potrošnik v Murski Soboti.

Foto: D. Loparnik

Druga slovenska nogometna liga

Točka le za Turnišče

V drugem kolu prvenstva v drugi slovenski nogometni ligi vzhod sta pomurska ligaša osvojila le točko. Turnišče je gostovalo v Rušah in s Pohorjem igralo neodločeno 1:1.

Pomurka republiški prvak. Na strelišču v Celju je bilo republiško prvenstvo v streljanju z malokalibrsko puško za mladince. Lep uspeh so dosegli mladinci Pomurke iz Murske Sobotice, saj so s 1.422 krogi zasedli prvo mesto in osvojili naslov republiškega prvaka.

Zmagala S. Fišinger—Zelenko. V Ljutomeru je bilo občinsko prvenstvo v tenisu za dvojice, ki ga je pripravila teniška sekcija pri ljutomerskem Partizanu.

Branko Avsec republiški prvak. Na Rogli je bilo od 30. avgusta do 1. septembra prvenstvo Republike Slovenije v tenisu za mlajše veterane.

Beach woley turnir v Soboti. Odbojarski klub Pomurje iz Murske Sobotice pripravlja pod kroviteljstvom Radenske iz Radence, Diane, Tehno-impekza in Evrope 92 iz Murske Sobotice v soboto, 7., in nedeljo, 8. septembra, turnir v odbojki na pesku ali beach woley turnir.

Razpored tekem I. ONL Lendava

Table showing the schedule of matches for the I. ONL Lendava league, including dates and participating teams.

GRABAR NAJHITREJŠI

Ob Vrbskem jezeru na avstrijskem Koroškem je bil mednarodni tek PYRAMIDENKOGEL, ki je štel za avstrijski državni pokal. Sodelovalo je blizu 150 tekačev iz Avstrije, Nemčije in Slovenije.

Horvat četrti v Lendavi

Spiljevi klub Lendava je v nedeljo pripravil na stadionu v Petišovcih prvenstvo Slovenije v spiljevu. Tekmovanja se je udeležilo 15 dirkačev iz Slovenije, Hrvaške in Avstrije.

LJUDJE IN USODE

Zgodilo se je

Nevesta na čelu pogrebnega sprevoda

Polnočni pomor živine

OTROK ZANETIL POŽAR

Požara na gospodarskem posloju S. L. v Turnišču, ulica Pod logom, ni podtaknil neznanec...

KOLESARKA PO MESECU DNI UMRLA

Poročali smo že o hudi prometni nesreči, ki se je zgodila 4. avgusta 1991 v Beltincih.

NENADOMA PRED KOLO Z MOTORJEM

V soboto, 31. avgusta, ob 18.15 se je zgodila težja prometna nezgoda v ulici Stefana Kovača v Murski Soboti.

MOTORIST TRČIL V AVTO

V četrtek, 29. avgusta, ob 5.45 se je na lokalni cesti v Dokležovju zgodila huda prometna nesreča.

PADEC V NEPREGLEDNEM OVINKU

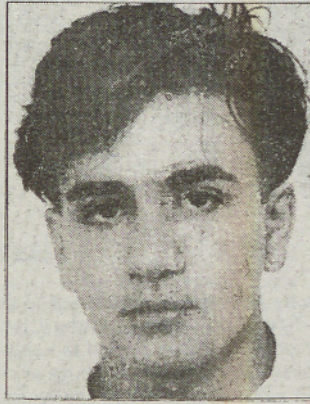
21-letni T. O. iz Murske Sobotice, ul. Mikloša Kuzmiča, se je peljal s kolesom z motorjem zunaj Petančje.

IZSILILA PREDNOST PRED KOLESARJEM

R. E., stara 19 let, iz Dalmatinske ulice v Radencih se je 26. avgusta okrog 16.30 peljala z osebnim avtom s Tišine v Mursko Sobotu.

Suzani Gõnter ni bilo dano, da bi se poročila z izbrancem Jožefom Nagyem, saj mu je življenje prekinil morilčev nož, je pa kljub temu oblekla belo poročno obleko.

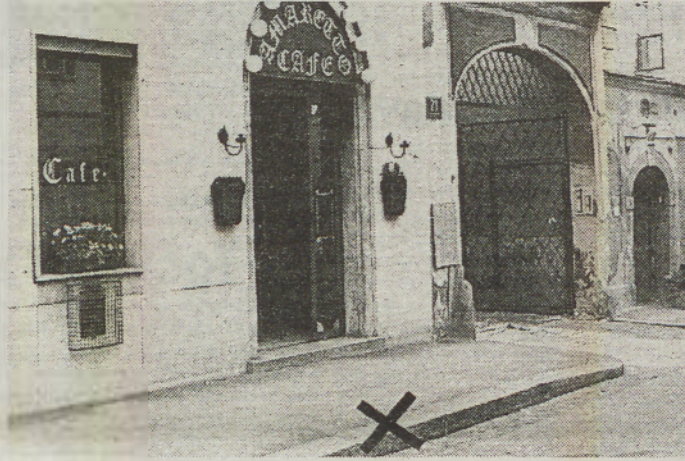
V Dobrovniku ne pomnijo tako veličastnega pogreba, kot je bil v soboto, ko so k večnemu počitku pospremili 21-letnega Jožefa Nagya.

Jože Nagy, žrtev brezobzirnega napadalca in morilca, je bil miren fant, star 21 let, ki je kmalu nameraval k svoji zaročnici v Dornbirnu, da bi se poročil. Usoda se je kruto pogirala.

Wernerja Pieberja so pripravili in čez čas ga bodo prav gotovo obsodili. Zapor zanj ne bo nič novega, saj je v njem presedel že 19 let.

Cafe Amereto v Gradcu, v katerem obrazi naših ljudi (kot je sam izjavil) niso bili vseh Avstrijcu Wernerju Pieberju, znanemu kot Chicco, zato je začel izzivati.

TUDI TOMBOLE NISO VEČ TO, KAR SO BILE

DOBITEK ALI RAZOČARANJE PRIDETA NA DOM

TOMBOLO, VRSTO IGRE NA SREČO S ŠTEVILČNIMI KOMBINACIJAMI, IZPODRINILA LOTE- RIJA — ŽREBANJE SREČK S ŠTEVILKAMI

Mnogim našim bralcem so se vtisnile v spomin tombole v Murski Soboti, Lendavi, Žižkih...

Na tombolo, kjer so (nekoč) žrebali posamezne številke, si moral priti osebno, zdaj, ko žrebajo večje številke, pa lahko na rezultat čakajo ob objavi v časopisu, po dobitek pa lahko pridese v mesecu dni.

Tombola, zlasti tradicionalna v Murski Soboti, je bila prireditelj, ki so jo ljudje željno pričakovali in so o njej še dolgo govorili, saj so se na njej in na poti domov lepo imeli.

ŠTEVILKE, ŠTEVILKE

Danes klasičnih — tradicionalnih — tombol ni več. Nadomestiti jih skušajo blagovne ali denarne loterije.

gne v enem mesecu. Pri nekdanjih tombolah pa si moral na prireditelj, drugače je dobil nagrado kdo drug.

Tako kot za tombole je tudi zdaj mogoče kupiti srečke za blagovno denarne loterije veliko prej, kot je žrebanje. Ko je bila moda tombol, so bile te skoraj vedno ob napovedanem dnevu.

kriminalec, ki je že 19 let odsedel v zaporih. Je izzival in moril zato, da bi spet šel za rešetke? To zdaj niti ni pomembno, hudo je, ker se je spravil na nedolžnega in priljubljenega Dobrovničana (člana kulturnega in gasilskega društva), fanta, ki si je kmalu hotel ustvariti družinsko srečo...

Š. Sobočan

Mrtva živina čaka na prevoz v kafilerijo.

Vlomilci se množijo

V Pomurju se vrstijo vlomi v zasebna stanovanja, počitniške hiše in trgovine. V letošnjem letu so evidentirali že 150 vlomov.

Na tiskovni konferenci na upravi za notranje zadeve v Murski Soboti so povedali, da je vlomov 25 več kot v enakem letnem obdobju, in da storilci, potem ko vlomijo, iščejo predvsem denar, nakit in druge predmete večjih vrednosti.

Delavci milice in kriminalisti so dokaj učinkoviti in večino storilcev odkrijejo na kraju samem ali s poznejšimi poizvedovanji dokaznimi postopki. V prejšnji številki smo poročali o odkritju dvajsetih mladincev iz Beltincev, ki sta osumljena vloma in napada v župnišču Odrancih.

SEZNAM NAJDENIH KOLES NA OBMOČJU PM MURSKA SOBOTA

- Med delom na terenu so policisti iz Murske Sobotice in Beltincev našli naslednja kolesa: 1. Žensko kolo ROG, št. 856125, modro-bele barve, 5 prestav...

ODDELEK MILICE BELTINCI

- 1. Žensko kolo, znamke ROG, črne barve, kompletno opremljeno, izdelave, št. okvirja 263079, na sedežu kolesa je prevleka iz skajja...

PETEK SOBOTA NEDELJA PONEDELJEK TOREK SREDA CETRTEK

MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL

5.00 Prebujajte se z nami! (Ce...)

5.00 Prebujajte se z nami! (Veliko glasbenega, pa tudi nekaj govornega za jutro...)

9.00 Nedeljska kuhinja (9.10 Misel in čas, 9.30 Srečanje na Murškem valu...)

5.00 Prebujajte se z nami! (Pol ure domačih viš, 1. in II. jutranja kronika RS...)

5.00 Prebujajte se z nami! (Mali oglasi ob 7.30 - telefona 21 232 in 21 579...)

5.00 Prebujajte se z nami! (Ce se radi spoglednjete, se spogledujte z jutranjim sporedom Murškega vala...)

5.00 Prebujajte se z nami! (Ne boste se prebudili samo kmetje, ki so vam nameenjane miute med 7.30 in 8.00...)

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

TV SLOVENIJA 1

7.00 Tisot idej za naravoslovca, 9.30 Mnoz, ki je stanoval v Ritzu... 17.00 Tednik, 18.10 Slovenija: Sv. Ignacij v Gorici...

8.30 Angleščina, 9.00 Radovedni Taček, Londček kuhaj, Klubok in Klubučina... 16.00 Odprto prvenstvo ZDA v tenisu...

8.40 Živ žav, 9.35 Nevami zaliv, kanad. naniz, 10.05 V znamenju zvezd: Ribi... 14.50 Formula 1 za VN Italije...

9.00 Igrajmo se gledališče, 9.25 Da ne bi bolelo, 9.45 Slovenski ljudski plesi... 17.30 Studio Ljubljana, 19.30 TV-dnevnik Koper...

9.00 Zgodbe iz škojke, 10.00 V četrtek ob 17.30, 11.00 Angleščina, 11.25 Sedma steza... 17.30 Studio 2 Koper...

9.00 Živ žav, 9.55 V senci smrti, amer. nad, 15.20 Poročila, 15.30 Sova... 17.30 Studio Maribor...

9.00 Indijanske legende, 9.30 Velikani svetovne književnosti: Gogolj... 17.30 Studio Ljubljana...

HTV 1

HTV 1

HTV 1

HTV 1

HTV 1

HTV 1

HTV 1

8.40 TV-koledar, 8.50 Informativni program, 12.15 Izobraževalna oddaja... 19.30 TV-dnevnik ZDF...

8.20 TV-koledar, 8.30 Informativni program, 9.45 Vesela sobota... 16.50 Odprto prvenstvo ZDA v tenisu...

8.20 TV-koledar, 8.30 Poročila, 8.45 TV-izbor, 9.45 Nedeljsko dopoldne za otroke... 17.00 Svet danes...

9.10 Poročila, 9.30 Zlata nit, otroška serija, 10.00 Šolski program... 17.30 Studio Ljubljana...

9.10 Poročila, 9.30 Majhen svet, otroška oddaja, 10.00 Šolski program... 17.30 Studio 2 Koper...

9.10 Poročila, 9.30 Pozabljena zgodba, angl. nad, za otroke... 17.30 Studio Maribor...

9.10 Poročila, 9.30 Mačja bajka, 10.00 Šolski program... 17.30 Studio Ljubljana...

SAT 1

SAT 1

SAT 1

SAT 1

SAT 1

SAT 1

SAT 1

10.10 Duke pride redko, 11.05 Lepotica in zver, ponovitev... 19.30 TV-dnevnik...

7.30 Dobro jutro, 8.30 High Chaparral, ponovitev, 9.30 Gospodarski magazin... 19.30 TV-dnevnik...

7.30 Družinska igra, 7.55 Tri dekleta in trije fantje, 8.30 Ollijeva popolnoma nora farma... 19.30 TV-dnevnik...

6.00 Dobro jutro, 8.35 Sosedje, 9.05 Splošna bolnišnica, 9.50 Teleshop... 19.30 TV-dnevnik...

6.00 Dobro jutro, 8.35 Sosedje, 9.05 Splošna bolnišnica, 9.50 Teleshop... 19.30 TV-dnevnik...

6.00 Dobro jutro, 8.35 Sosedje, 9.05 Splošna bolnišnica, 9.50 Teleshop... 19.30 TV-dnevnik...

6.00 Dobro jutro, 8.35 Sosedje, 9.05 Splošna bolnišnica, 9.50 Teleshop... 19.30 TV-dnevnik...

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.30 Rotpinti, 8.45 Pomoč... 19.30 TV-dnevnik...

6.45 Vaška TV, 7.30 Za otroke in ne le zanje, 11.00 TV-magister... 19.30 TV-dnevnik...

6.50 Magazin za menedžerje, 7.35 Za otroke, 8.00 Biblijsko sporočilo... 19.30 TV-dnevnik...

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.30 Spomin na Alberta Szirmaija... 19.30 TV-dnevnik...

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.30 Spomin na Alberta Szirmaija... 19.30 TV-dnevnik...

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.30 Spomin na Alberta Szirmaija... 19.30 TV-dnevnik...

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.30 Lajna, madžarska lahka glasba... 19.30 TV-dnevnik...

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

Horoscope section with zodiac signs (OVEN, LEV, DEVICA, TEHTNICA, SKORPIJON, STRELEC, KOZOROG, VODNAR, RIBI) and corresponding text.

NOVEJŠO HIŠO, takoj vselljivo, telefon v gradnji, gospodarsko poslopije, in 40 arav zemlje ter hišo, zgrajeno do III. faze, s 35 ari zemlje prodam, ali zamenjam za hišo v Primorju. Avgust Bukovec, Radomerje 14 b, Ljutomer. IN-3245

HISO s sadovnjakom in vinogradom v Godemarcih pri Tomažu ugodno prodam. ☎ 063/38-928. IN-3247

OBNOVLJENO PRITLIČNO ENODRUŽINSKO HIŠO v Benici pri Lendavi, elektrika, vodovod, asfaltna cesta, sadovnjak, vrt in njiva, 3750 m², možnost zamenjave za stanovanje v Ljubljani, prodam. Cena po dogovoru. Vladimir Oblak, Kavčičeva 17, Ljubljana LE-4232

PARCELO v M. Soboti in štedilnik, 3 steklo ker. plošča, zamrzovalnik, pralni stroj, prodam. ☎ 61-075, dopoldne. M-1636

60 AROV GOZDA v Vučji vasi, v bližini Kroškega broda, prodam. ☎ 41-756. M-1640

PARCELO, 9 arav, primerno za vinarstvo ali sadovnjak, v Selu prodam. ☎ 23-038. M-1641

HISO z gospodarskim poslopijem na 16-arski parceli prodam, na Cankovi 32. Informacije ☎ 24-277. M-1653

BULTERIERJE stare 9 tednov z rodovnikom prodam. ☎ 062/36-704. M-OP
DVE TELICI, visoko breji, kontrola A, prodam. Aladar Prelec ml., Šalovci 183. M-1633
SVINJO za zakol, 130 kg, krmljeno z domačo hrano, prodam. Satahovci 58 b. M-1635
KRAVO, brejlo, prodam. Juša Kračmarja 22, Črenšovci. M-1647
MLADO KRAVO z 1 teletom prodam. Janez Šadl, Krašči 70. M-1660

Vsak četrtek
VESTNIK

ZAHVALA

30. avgusta 1991 nas je v 48. letu starosti tragično zapustila draga žena, mati, sestra in babica

Irena Škaper

iz Nemčavec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih darovali številno cvetje, za sveto mašo, izrekli sožalje in vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala za izredno požrtvovalnost in pomoč v najtežjih trenutkih družini Karla Škaperja iz Černelavec. V naših srcih še živiš in boš živela do konca naših dni.

Zalujoči: mož Viljem, sin Viljem z družino, sin Marjan in hčerka Irenca ter drugo sorodstvo

Nekdo je v meni utrlil luč
Kar prej je valovalo, tkalo, pelo,
je v eni sami noči obnemelo.
Tema, Tema, Tihota in praznота ...
Nekdo je v meni utrlil luč.

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj je ugasnilo življenje komaj 19-letnemu edinemu sinu in nečaku

Cvetu Hafnerju

iz Murske Sobotne

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, darovali številno cvetje in za svete maše, izrekli sožalje in vsem, ki ste ga tako množično pospremili na njegovi zadnji poti.

Se posebej se zahvaljujemo botrini in vsemu sorodstvu, sosedom, g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, g. Marušiču za odigrano tišino, častni straži, motoristom, sošolcem in drugim prijateljem. Iskrena hvala sodelavkam DO Mura — Lahka oblačila.

Vsem še enkrat iskrena hvala!
Murska Sobota, 27. avgusta 1991

Zalujoči: oče, mama, Laura, ter vsi, ki smo ga in ga bomo vedno imeli radi

Oh, kako boli, ko ljubelega moža,
očeta in dedka izgubiš.
Ostali so sledovi pridnih rok,
ki cenili jih bo pozni rod.
Vso ljubezen si nam dal, za vse,
prav vse, še enkrat — hvala.

ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, tast in dedek

Ludvik Kovač
upokojeni ostar
iz Dobrovnika 178

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, znancem in prijateljem ter vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami in ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, za maše, nam pa ustno in pisno izrekli sožalje.

Posebna hvala Cestnemu podj. Murska Sobota, oddelku za družb. prihodke Občine M. Sobota, kolektivu Farme Dobrovnik in NK Dobrovnik.

Zahvaljujemo se tudi osebju kirurškega oddelka M. Sobotne.

Iskrena hvala g. diakonu Tomislavu Šantaku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala!
Zalujoči: žena Rozika, hčerka Marika z družino, sin Jože, hčerka Etelka in drugo sorodstvo

Ljubezen, delo, trpljenje,
bilo je tvoje življenje.
Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči,
le tvoj nasmeh med
nami še živi, o nihče ne ve,
kako zelo boli, ko zavemo se,
da te več ni.

ZAHVALA

V 82. letu je tiho odšel od nas dragi mož, oče in stari ata

Peter Korpič

iz Čepincev 147

Iskrena hvala vsem, ki ste karkoli dobrega storili pokojnemu, mu darovali cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Čepinci, Rimske Toplice

YSI NJEGOVI

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustila po težkem trpljenju draga žena in sorodnica

Marija Varga

roj. Kuhar

Ob nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki so našo drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence, cvetje in nam izrekli sožalje. Hvala dr. Miklošu Tomki in sestri Marici za skrb in prijaznost ter vsemu osebju Zdravstvenega doma Lendava, ki ji je lajšalo bolečine, g. župniku Jozefu Bernadu za pogrebni obred, madžarskemu in slovenskemu pevskeму zboru iz Gaberja za odpete žalostinke in predstavniku KS za izrečene besede ob odprtem grobu.

Gaberje, 11. 8. 1991

Zalujoči: mož in sorodstvo

V noči turobni, o mati
uzrla pred sabo si konec poti.
Vsa zmučena, sama si stala pred
vrati,
ki so se zaprla za tabo ...
(A. Gradnik)

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je za vedno zapustila draga žena, mama stara mama, tašča in sestra

Etelka Harkai

roj. Grof iz Puconec

Ob nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste drago pokojnico v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje ali nakazali denar v dobrodelne namene. Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem, godbi, govornici KS Puconci za ganljive besede slovesa, kolektivu SDEŠ M. Sobotne, in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani ter pisno ali ustno izrazili sožalje.

Puconci, 13. 8. 1991

YSI NJENI

V SPOMIN

**Vladimir
Horvat**

9. 9. 1990—9. 9. 1991

Čeprav gre čas svojo pot, nam nobena tolažba ne more vzeti velike bolečine, solza in ne spomina. Ljubezen ti vračamo le s cvetjem in plameni sveč.

Tvoji: žena Estera ter hčerki Olga in Sonja z družinama

Ne jokajte ob mojem grobu,
le mirno k njemu pristopite,
pomislite, kako trpela sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani smrti drage žene, mame, babice in sestre

Terezije Novak

roj. VILD
iz M. Sobotne

Se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje. Hvala g. kaplanu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Hvala DO Mura, TOZD Perilo in TOZD Oblačila ter ŽTO strojna izpostava M. Sobotne.

Zalujoči: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

Delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, babica in prababica

**Štefanija
Kosednar**

iz Krašči

Z bolečino v srcih se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, darovali vence, šopke in za sv. maše, izrekli sožalje in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Zahvalili bi se radi še g. župnikoma za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter vašemu govorniku. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Krašči, 28. avgust 1991

Zalujoči: VSI, KI SO JO IMELI RADI

ZAHVALA

Med nami so živeli kot mož, oče, dedek in pradedek

Janez Veleber

krojač iz Bogojine

Naš oče so priromali do konca poti zemeljskega življenja. Na tej poti smo bili mnogi, ki smo jim pomagali živeti, tako kot so živeli in tako dolgo živeli. Pristrčna hvala dr. Cesarcu za nešteto obiskov pri nas doma, dr. Horvatu, sestram v bolnici in zdravnikom iz mariborske bolnice. Bog povni Šekovi Anici za prečute ure ob njihovi postelji in Katici Žizek za vse dobro. Iskrena hvala križniškim sestram za velikodušno pomoč. Hvala vsem v Ljutomeru, ki ste dan smrti spremenili v župnjski praznik, tako pokazali, da nas imate radi, dekanjskim duhovnikom za daritev sv. maše, g. prodekanu za iskrene besede in cerkvenim ključarjem za spremstvo. Hvala vam, ki ste bili na pogrebu in ste prispevali k temu, da se je pot skromnega očeta tako veličastno končala. Hvala vsem, ki ste nam pomagali, da je bil ta trenutek manj boleč, ker smo bolečino delili z vami g. Pangerl kot zastopnik škofije, duhovniki rojaki in drugi sobratje. Hvala g. kanoniku, domačemu g. župniku, g. Anici kot predstavnicu krajevne skupnosti in dr. Anici Žerdin iz Ljutomera, ki ste nam v besedi čudovito upodobili našega očeta. Hvala pevcem: Ljutomerskemu oktetu, cerkvenemu zboru iz Jarenine in domačim, ki ste očetu poklonili lepo pesem, saj so jo v življenju zelo cenili. Hvala godbi na pihalu z Raven na Koroškem. Hvala sosedom in prijateljem ter sorodnikom za pomoč. Hvala vsem, ki ste bili nedeljsko popoldne z nami, darovali za sv. maše, v druge dobre namene, prinesli venec ter z drobroto srca in s toplim stiskom roke izrazili sožalje.

YSI NJEGOVI DOMAČI

GD Martjanci

Dostojno proslavili visok jubilej

Preteklo nedeljo je bila v Martjancih skrbno pripravljena slovesnost, na kateri so proslavili 100-letnico gasilstva. Po jutranji budnici in mimohodu gasilskih enot je bila proslava na nogometnem igrišču. Na slovesnosti, ki so se je udeležili številni gasilci, krajanji in nekateri gostje, je bil slavnostni govornik predsednik Skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerenčer. Med drugim je poudaril, da so bili martjanski gasilci v ospredju dogajanj in da so veliko prispevali k razvoju ne samo požarnega varstva, temveč vsega kraja. V imenu pokrovitelja proslave Zavarovalne skupnosti Triglav je govoril direktor Rudi Cipot ter poudaril humanost gasilske organizacije. Na slovesnosti pa so govorili tudi predsednik KS Martjanci Ervin Pinter, predsednik GZS Ernest Eöry in področni gasilski poveljniki Franček Gomboc. V kulturnem programu so sodelovali domači mladinci z recitalom, mešani pevski zbor Svoboda s Ptuja, gasilski pevski zbor iz Hajdoš in pihalni orkester. Ob tej priložnosti so zaslužnim posameznikom in društvom podelili priznanja. Najvišje priznanje GZS je prejelo GD Martjanci. Republiška gasilska priznanja prve stopnje pa so dobili: Viktor Pinter, Stefan Lovrenčič, Stefan Horvat in Geza Horvat. Republiška gasilska priznanja druge stopnje so podelili: Stefanu Peterki in Jožetu Vašu, plamenici druge stopnje sta dobila Jože Lipaj in Jože Hari, gasilska priznanja tretje stopnje pa sta prejela: Karel Čurman in Karel Horvat, plamenico tretje stopnje pa Jože Franko.

F. Maučec

SREČANJE OB TROMEJI

Na Trtkovi bo v nedeljo spet živahno. Ob 14.00 se bo namreč začelo tradicionalno srečanje ob tromeji, na katerem pričakujejo dokaj številno udeležbo ljudi iz obmejnih krajev Slovenije, Avstrije in Madžarske. Med drugim jih bodo pozdravili župani treh obmejnih občin, pripravljajo pa tudi skupen kulturni program.

JOG

VABLJENI!

Gostilna GJER-GJEK s Tišine vas vabi 7. in 8. septembra na DOMAČE KOLINE Z BUJTO REPO Specialiteta hiše: DIVJA SVINJA

NK MURA Murska Sobota vabi na

VELIKO TOMBOLO

v soboto, 7. 9. 1991, ob 14. uri na igrišču NK MURA

- DOBITKI:
1. Osební avtomobil HONDA CIVIC 1,8 i
  2. Traktor IMT 530
  3. 50.000 din
  4. Vespa
  5. Moped TOMOS BTS in še 28 nagrad v skupni vrednosti 1.500.000 din.

Zabavai vas bo ansambel VIS LORD. Prijatelj športa, zabave in izbranci sreče VABLJENI!

»Na čedni svejt stoji, nouri pa ga gor drži!«

Krajevna skupnost Bogojina je v okviru Košičevih dnevor organizirala v nedeljo, 1. avgusta, v Bukovnici okroglo mizo o možnostih razvoja »mekhega« turizma. V razpravi so sodelovali pridelovalca zdrave hrane Alojz Kavaš in Vera Krvišek, mag. Andrej Kralj, svetovalka kmečkih gospodinj Ivanka Donko ter povezovalca Štefan Smej. Popoldne v pristnem bukovniškem okolju so popestrili ljudske pevke in pevci iz Bukovnice, Filovec, Ivanec in Bogojine.

Bukovnica je le ena od prekmurskih vasi, ki ji grozi, da bo čez nekaj let izumrla. Prav »zaostalost« in odmaknjenost od industrializiranega sveta pa bosta lahko v prihodnosti prednost, ki jim bo prišla prav pri razvijanju »mekhega« turizma. Življenje v pristnem, neokrnjenem okolju, z ljudmi, ki imajo svoj ritem dela in življenja, je v svetu ena najdražjih in vedno bolj iskanih turističnih ponudb. Po besedah Ivanke Donko, ki ima že več kot desetletne izkušnje pri razvijanju turizma na podeželju, je to dol-

goročen, počasen proces vzgajanja in privajanja, kajti s prisilo se ne da spremeniti prav ničesar, še najmanj pa turistično ponudbo. Tudi Alojz Kavaš je poudaril, da se bodo morali najprej spremeniti ljudje, spoznati bodo morali, da morajo nekaj narediti za prihodnost svoje vasi in zemlje. Šele ko bodo vaščani sprejeli pobudo, da bi bila Bukovnica oaza zdravja in miru, bodo lahko začeli pripravljati konkretne načrte.

Krivo je nespoštovanje kmečkega dela in življenja na vasi — šele ko se bo to povrnilo, bodo mladi ostajali doma. Skrb zbujaajoči so namreč podatki, da je vedno več mladih kmečkih fantov neporočenih — kjer pa ni potomstva, ni prihodnosti za kmetijo.

Vaščani so še vedno nezaupljivi do biohrane. Če ne škropijo in ne gnojijo, nič ne zraste, so še vedno prepričani kmetje, ki najbolj poznajo svojo zemljo. Prav gotovo kmetje niso naivni in se

ne bodo spuščali v nekaj, od česar ne bo nobene koristi. Pregovor Na čednih svet stoji je glas iz občinstva dokončal: nori pa ga gor drži.

Pri uredništvu tovrstnih projektov bo morala svojo vlogo odigrati tudi občina. Kakor je povedal predsednik Izvršnega sveta SO Murska Sobota, se strinja, da je potrebno že danes misliti na prihodnost, dejstvo pa je, da je sedaj »mekhi« turizem uveljavljen le v najbolj razvitih turističnih deželah. Občinska vlada je že naredila prve korake, ki bodo mogoče v spodbudo drugim: ustanovili so poseben občinski sklad za pomoč ekološko in etnološko ohranjenim vasem, pripravljajo pa tudi uradne dokumente o zaščiti dragocenih območij.

Pri nadaljnjem razvoju Bukovnice bodo morali razmišljati tudi o nesmiselnosti občinskih mej, saj je vas v murskosoboški, jezero pa v lendavski občini.

Bernarda B. Peček

Okroglo mizo o možnostih razvoja »mekhega« turizma so popestrile tudi ljudske pevke.

PRVI POMNIKI

Slovensko-avstrijsko štajersko srečanje so imenovali slovenski in avstrijski socialdemokrati sobotno prireditve, za kar so izbrali iz vojne najbolj znani mesti ob reki Muri — Radgono in Gornjo Radgono. Začetka predvolilne

kampanje se je udeležila le peščica domačinov.

Organizatorji srečanja na naši strani so bili Mariborčani, kar je verjetno tudi vzrok slabe obveščeni in udeležbe na dopoldan-

skem kulturnem programu v središču Gornje Radgone in na slovesni položitvi temeljnega kamna za postavitev pomnika. V slabih dveh mesecih bodo skulpturi, ki bosta postavljene na avstrijski in slovenski strani v bližini mosta čez reko Muro, izdelali umetniki Viktor Gojkovič, Thomas Griessl in Bogdan Reichenberg. Namestnik deželnega glavarja avstrijske Štajerske dr. Peter Schachner je ob tej priložnosti povedal, da čakajo Slovenijo še velike naloge, pri tem jim drugi lahko pomagajo, opirati pa se morajo predvsem na lastne sile. Kot sosedje morajo prispevati največ, vendar pa ne morejo biti prvi, ki bi storili odločilni korak predvolilnem boju.

Spregovorila sta tudi podpredsednik Skupščine Republike Slovenije dr. Vitodrag Pukl in republiški minister za promet in zveze Marjan Kranjc. Slednji je dejal: »Delam na področju prometa in zvez, zato imajo mostovi zame toliko večji pomen. Človeški mostovi, mostovi prijateljstva, so že dograjeni, potrebno pa bo zgraditi še marsikaj drugega.«

bbp

BLAGOSLOVITEV HOTIŠKEGA BRODA

Ob Muri pri hotiškem brodu, ki povezuje Slovenijo in Hrvaško, se je v nedeljo zbralo veliko ljudi z obeh bregov. Prišli so na blagoslovitev, ki sta jo opravila hotiški župnik Viljem Kováč in kaplan Jare Sv. Martina na Muri Stjepan Dukić. Oba sta ob tej priložnosti poudarila, naj brod še naprej povezuje ljudi in naj bo tudi simbol medsebojnega prijateljstva med Slovenci in Hrvati. Ta dogodek so z nastopom popestrili cerkveni pevci s Hotize in Martina, zelo doživeto pa je zapel pesem o Muri tudi Stefan Lutar iz Žižkov.

frku

GD Vanča vas

Proslavili 60-letnico

Gasilsko društvo Vanča vas je preteklo nedeljo praznovalo 60-letnico delovanja. Dosej je društvo odigralo pomembno vlogo pri požarnem varstvu, kar je bilo razvidno iz kronike, ki so jo prebrali. Pripravili so priložnostni kulturni program ter zaslužnim podelili priznanja.

frku

VESTNIK NAGRAJUJE

Sreča za upokojenca

Sodček sodarstva Marjana Maučeca iz Gančan, napolnjene s 25 litri njegove žlahtne kapljice, je prišel v prave roke! Dobil ga je namreč Jože Berden iz Dobrovnika 110, ki nima ne vinograda ne trta in najbrž tudi sodov ne. Drugače bi bilo, če bi naš računalnik izpisal naslov naročnika, ki vse to (sode, vino) ima, saj bi ga (računalnik) lahko obtožili, da je pristranski.

Jože Berden, ki je naročnik Vestnika od 1953. leta, je bil darilo zelo vesel in je darovalcu zelo hvaležen. Tako izžrebanec kot spodaj podpisani sva bila radovedna, kakšno vino je v sodu, zato sva ga postavila na stol, potem je Jože zabil v sod pipo, ki jo je prav tako podaril sodar Marjan Maučec, in že sva se lahko odžejala. Zares dobrih kapljic, čeprav je sestavljena iz več sort grozdja. Nagradni skoraj ni mogel verjeti, da je dobil ne le vino, ampak tudi sod. Vprašal je namreč, kdaj ga mora vrniti. Pojasnil sem mu, da je sod njegov za vse večne čase, ne vem pa, kako bo z vinom. Jože Berden je odgovoril da mu bo teh 25 litrov zadoščalo za najmanj dva meseca, saj pije približno 1:1, kar pomeni, da bo ob dodatku slatine 50 litrov pijal. Ker pa je omenil, da ima dobrega zeta Štefana iz Bogojine, ki ima velik vinograd, sem prepričan, da bo v sodčku vedno vino. To je tudi pogoj, da se ta posoda ne pokvari.

Jože Berden nima večjega premoženja in živi od skromne pokojnine. Je invalidski upokojenec nekdanjega gradbenega podjetja Pomurje Murska Sobota. Nikoli in nikjer doslej ni dobil ničesar brezplačno, zdaj pa ga je nagradil Vestnikov zreb!

Š. Sobčan

Letni koncert plesnega orkestra

Po letu dni se je v predzadnjem avgustovskem večeru v Soboti spet predstavil plesni orkester Kulturnoumetniškega društva Sloga Kovač pod vodstvom Ernesta Lukača. Kaj več si na žalost ne morejo privoščiti, saj nekdanje (skromne) dotacije, ni, in le velikemu navdušenju članov gre zasluga, da jih je mogoče slišati vsaj enkrat letno. Ker so že prevozni stroški visoki, vozijo se iz raznih krajev, tudi iz Maribora in s Ptuja, imajo pred nastopom le dve do tri skupne večere sicer pa vadijo posamezno in po sekcijah.

Občinstvo solidno napolnjene prenovljene grajske dvorane in plesni orkester z neutrudnim Ernestom Lukačem na čelu nastopajo s jazzovskimi, rockovskimi, zimzelenimi in narodnimi pesmi in Priškovi prireditvi, ogrela pa sta jih tudi pevka Mateja Horvat in avstrijski povezovalca Jože Rituper-Dodo.

Da so lahko glasbeniki letos sploh nastopili, se imajo zahvaliti soboški Zvezi kulturnih organizacij, ki jim je odstopila dvorano, in Zavarovalnici Triglav iz M. Sobote, pokrovitelju, tako da so dobili povrnjene vsaj prevozne stroške.

Za konec še zbudljiva misel: Škoda, da ne poopravimo ristej redkega, kar bi lahko s ponosom pokazali tudi zunaj lokalnih pla-

Vrtnarski sejem Tulln 91

Tulln, mesto ob Donavi, trideset kilometrov oddaljeno od Dunaja je priredilo od 29. do 31. avgusta tradicionalni mednarodni vrtnarski sejem TULLN 91. V tem času je vsa Spodnja Avstrija živeča za cvetje. Na sejmju je svoje cvetoče umetnične razstavljalo 500 vrtnarjev iz Nemčije, Švice, Liechtensteina, Nizozemske, Poljske, Madžarske, Češke-Slovaške federacije in Kolumbije.

To najbolj znano evropsko cvetlično razstavo je obiskalo 130.000 ljubiteljev cvetja.

Razstavni prostor v Tullnu je največji in najsodobnejši v vsej Avstriji. Organizatorja, Zveza vrtnarjev Avstrije in Tullnska sejemska družba, zbereta na tem mestu vse dosežke posameznih evropskih vrtnarjev in najnoveje tehnike pridelave.

Tisoči obiskovalcev, med njimi tudi precej ljubiteljev cvetja iz Slovenije, imeli priliko videti veliko domačih in eksotičnih rastlin. Župan Tullna: Ewald Pucher je povedal, da po pogovorih s slovenskimi vrtnarji prihaja leto ranije na njihovo aktivno udeležbo na tem sejmju.

Besedilo in fotografije: Rade Biskupič